

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

DIPLOMAT

H.Əliyev

www.Diplomata-kurdi.com

№ 28 (139), 17 - 23 Oktyabr, Cümə sal 2011
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename cıvaki û siyasi

Qiyməti, 40 qəpik
Həjaye

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.**

**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.**

Səbahəddin Eloğlu

**İlham Əliyev İtaliya-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun
rəhbəri, senator xanım Rossana Boldinini qəbul etmişdir**

Səh. 16

**Нечирван Барзани вновь
станет премьером?**

Səh. 11

**Брат Абдуллы Оджалана распространил
заявление лидера Рабочей партии Курдистана**

Səh. 10

**Çocuklarımız
sahipsiz değil**

Səh. 3

**Prezident Adminstrasiyasında
PKK-nı kim himayə edir?**

Səh. 3

**“Rojhat-
Laçın”ın
sədri
Cümşüd
Nuriyevə
cavab
verdi**

Səh. 4

**AZƏRBAYCANDA
BU DA OLACAQMIŞ**

Səh. 4

**Kürd deputatı Türkiyəyə
meydan oxudu**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Forumun açılış mərasimində və birinci plenar iclasında iştirak etmişlər.

Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu ən geniş humanitar əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə edildiyi nüfuzlu bir məkandır. Mədəniyyətlər, sivilizasiyalar və konfessiyalar arasında zəngin əməkdaşlıq ənənələri olan Azərbaycan bu formatda tədbirlərin keçirilməsi üçün ideal yerdir. Forumun keçirilməsi haqqında qərar 2010-cu ilin yanvarında Bakıda keçirilən Humanitar Əməkdaşlıq üzrə Birinci Azərbaycan-Rusiya Forumunda qəbul edilmişdir.

Forumun işində 20-dən çox ölkənin və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, o cümlədən mədəniyyət və incəsənət xadimləri, aparıcı kütləvi informasiya vasitələrinin rəhbərləri, ictimai xadimlər iştirak edirlər.

Dövlət başçısı Forumun açılışında nitq söylədi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin nitqi

- Hörmətli qonaqlar!

Hörmətli xanımlar və cənablar, əziz dostlar!

Mən sizin hamınızı Azərbaycanda salamlayıram. Azərbaycana xoş gəlmisiniz.

Bu gün və sabah Bakıda çox əlamətdar Forum işləyəcəkdir. Foruma gəlmiş bütün qonaqlar bizim əziz qonaqlarımızdır. Əminəm ki, bu iki gün ərzində Forum çərçivəsində aparılacaq fikir mübadiləsi, səslənəcək təkliflər humanitar sahədə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə xidmət göstərəcəkdir.

Deyə bilərəm ki, Bakı Birinci Beynəlxalq Humanitar Forumunun keçirilməsi ilə bağlı təşəbbüsü Rusiya və Azərbaycan ziyalıları irəli sürmüşlər. Rusiya və Azərbaycan rəhbərliyi də bu təşəbbüsü dəstəkləmişlər. Deyə bilərəm ki, ölkəmizdə son illər ərzində mütəmadi qaydada humanitar əməkdaşlığa dair beynəlxalq tədbirlər keçirilir. 2008-ci ildən Bakı Prosesi başlamışdır. Bakı Prosesinin təməli 2008-ci ildə qoyulmuşdur. O vaxt Bakıda Avropa Şurasına üzv Ölkələrin Mədəniyyət Nazirlərinin Toplantısına biz İslam Əməkdaşlığı Təşkilatının nümayəndələrini, nazirləri dəvət etmişdik və ilk dəfə olaraq birgə beynəlxalq tədbir keçirilmişdir. 2009-cu ildə isə İslam Əməkdaşlığı Təşkilatına üzv ölkələrin nazirlərinin Bakıda keçirilən toplantısına Avropa Şurası ölkələrinin nazirləri də dəvət edilmişdi. Yəni, artıq bu ənənə başlamışdı. 2010-cu ildə Bakıda Dünya Dinləri Liderlərinin Zirvə Görüşü keçirilmişdir və mən o tədbiri çox yaxşı xatırlayıram. Həm müzakirələr, eyni zamanda, qəbul edilmiş qərarlar sivilizasiyalararası dialoqun möhkəmlənməsinə dəyərli töhfəsinə vermişdir. Keçən il isə, paytaxtımızda, eyni zamanda, digər beynəlxalq tədbirlər keçirilmişdir. Nəhayət, bu ilin aprel ayında Bakıda Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun keçirilməsi də əlamətdar hadisə kimi tarixdə qalmışdır. Yəni, bu, artıq gözəl ənənədir.

Mən ümid edirəm ki, bugünkü tədbir və ondan sonrakı görüşlər və Azərbaycanda keçiriləcək növbəti beynəlxalq forumlar arzularımızı reallığa çevirəcəkdir. Arzularımız ondan ibarətdir ki, bütün dünya xalqları, bütün ölkələr bir-biri ilə daha da səmimi münasibətdə olsunlar, qarşılıqlı anlaşma daha da dərinləşsin, beynəlxalq əməkdaşlıq üçün daha da əlverişli şərait yaradılsın.

Təsədüfi deyil ki, bütün bu tədbirlər, humanitar sahədə aparılan islahatlar Azərbaycanın adı ilə bağlıdır. Çünki əsrlər boyu Azərbaycanda müxtəlif mədəniyyətlərə mənsub olan xalqlar bir ailə kimi yaşamışlar. Bütün dövr-

Bakıda, “Gülüstan” sarayında “XXI əsr: ümidlər və çağırışlar” devizi ilə Beynəlxalq Humanitar Forum keçirilmişdir

lərdə Azərbaycanda hökm sürən ictimai-siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, bütün xalqlar bir ailə kimi yaşamışlar. Heç vaxt Azərbaycanda milli, yaxud dini zəmində heç bir qarşıdurma, anlaşmazlıq olmamışdır. Heç vaxt ayrı-seçkiliyə yol verilməmişdir və bu gün müstəqil Azərbaycan bu ənənələrə sadıqdır.

Hesab edirəm, bizim təcrübəmiz əyani şəkildə göstərir ki, müxtəlif mədəniyyətlərə, müxtəlif dinlərə mənsub olan xalqlar mehribanlıq, sülh, əməkdaşlıq şəraitində yaşaya bilərlər. Yəni, ölkəmizdə bu səpkidə keçirilən tədbirlərin ənənəvi xarakter alması təbiidir və mən çox şadam ki, dövlətimizi qəbul edib Forumda iştirak

olmasaydı, Azərbaycanın bu sahədəki təcrübəsi maraq doğurmazdı.

Bakı prosesi 2008-ci ildən bu günə qədər uğurla inkişaf edir. Əminəm ki, növbəti illərdə bu proses çərçivəsində əlavə tədbirlərin keçirilməsi bizim işimizə böyük dəstək olacaqdır.

Bizim ölkədə bütövlükdə bütün dövrlərdə humanitar sahəyə çox böyük diqqət göstərilmişdir. Bu gün də bu sahə hökumətimiz üçün prioritet sahədir. Azərbaycanda elmin, təhsilin inkişafı, səhiyyə, mədəniyyət, idman sahələrində yaşanan inkişaf bütövlükdə humanitar sektorun inkişafına xidmət

rak edən görkəmli ictimai xadimlər bu gün bizim qonaqlarımızdır. Əminəm ki, Forum çərçivəsində aparılan diskussiyalar, yaradılacaq təmaslar bizi daha da sıx birləşdirəcəkdir. İndiki zamanədə, qloballaşan dünyada belə tədbirlərin keçirilməsinin çox böyük əhəmiyyəti vardır.

Azərbaycanın coğrafi vəziyyəti təbii ki, ölkənin inkişafına da təsirini göstərmişdir. Azərbaycan o ölkədir ki, burada mədəniyyətlər, sivilizasiyalar görüşür, birləşir. Bizim gücümüz birliyimizdədir. Milli və dini müxtəlifliyimiz bizim gücümüzü daha da artırır. Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı bir ölkədir. Bütün dinlərin nümayəndələri bərabər hüquqa malikdir. Bütün dini abidələr dövlət tərəfindən qorunur, bərpa edilir və eyni zamanda, tikilir. Ölkəmizdə müstəqillik dövründə yaşanan sabitlik və dostluq ab-havası əlbəttə ki, bu gün Azərbaycanı regional ölkə kimi daha da gücləndirir.

Ölkəmizdə aparılan bütün islahatlar - istər siyasi, istər iqtisadi islahatlar bir məqsədi güdür ki, Azərbaycan vətəndaşları daha da yaxşı yaşasınlar, Azərbaycan öz gücünü artırsın və bunu etmək üçün təkə iqtisadi islahatların aparılması kifayət deyildir. Bunu etmək üçün cəmiyyətdə çox sağlam iqlim olmalıdır. Bunu etmək üçün əlbəttə ki, Azərbaycanda bütün xalqlar həmişə olduğu kimi, mehribanlıq və əməkdaşlıq şəraitində yaşamalıdır.

Azərbaycanın tarixi və keçmişi göstərir ki, bunu etmək mümkündür. Bu gün Azərbaycan müstəqil ölkə kimi həm Avropa Şurasının, həm də İslam Əməkdaşlığı Təşkilatının üzvüdür. Azərbaycan nadir ölkələrdəndir ki, hər iki təşkilatda üzvdür və eyni zamanda, fəal üzvdür. Sivilizasiyaları, dünya dinlərini birləşdirmək, əməkdaşlığı dərinləşdirmək üçün hesab edirəm ki, bizim ölkə kifayət qədər böyük səylər göstərir. Ən önəmli ondan ibarətdir ki, bu səylər öz nəticəsini verməkdədir. Çünki əgər belə

göstərir. Bu sahələr üzrə ölkədə konkret proqramlar vardır. Proqramlar icra edilir. Bu sahə gələcəkdə də prioritet olacaq və biz çalışacağıq ki, nəzərdə tutulan bütün vəzifələr uğurla icra edilsin.

Humanitar sahə hər bir ölkə üçün çox vacibdir. Əlbəttə, humanitar sahəyə daha da böyük diqqət göstərmək üçün ölkənin maliyyə imkanları da olmalıdır. Müstəqilliyimizin ilk illərində biz böyük çətinliklər içərisində yaşamışıq. Azərbaycanda həm iqtisadi, həm siyasi böhran yaşanırdı. Ola bilər ki, 90-cı illərin əvvəllərində bu sahəyə lazımi dərəcədə diqqət göstərilirdi. Ona görə yox ki, bu diqqətdən kənarda qalmışdır. Ona görə ki, maliyyə imkanlarımız yox idi. Bu gün Azərbaycan dünya miqyasında iqtisadi cəhətdən ən sürətlə inkişaf edən ölkədir. Humanitar sahənin inkişafı əlbəttə ki, bizim üçün prioritetdir. Bu sahəni inkişaf etdirmək üçün bizdə imkanlar vardır. Sırr deyil və hamımız yaxşı bilir ki, ölkənin gələcəyini və uğurlu inkişafını təmin edən təbii resurslar deyil, humanitar amildir. Ona görə Azərbaycanda təhsilə, elmə qoyulan sərmayə öz nəticəsini verir və verəcəkdir. Bir neçə il bundan əvvəl irəli sürülən, “qara qızıl”ı insan kapitalına çevirək tezi artıq bu gün reallıqdır. Minlərlə Azərbaycan gənci dünyanın aparıcı ali məktəblərində təhsil alır. Azərbaycanda təhsil sahəsində aparılan islahatlar əminəm ki, yaxın gələcəkdə daha da yaxşı nəticələrə gətirib çıxaracaqdır. Bununla bərabər, elmin inkişafı, gəncləri elmə cəlb etmək üçün konkret proqramlar icra edilir. Bu yaxınlarda qəbul edilmiş “Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə” Dövlət Proqramının icrası da bu məqsədi güdür.

Bu gün və gələcəkdə ölkələrin uğurlu inkişafını müəyyən edən elmi-texniki tərəqqidir. Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, Azərbaycan təbii ehtiyatlarla da zəngin olan ölkədir və biz bu ehtiyatlardan səmərəli şəkildə istifadə edirik.

Yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayı son 7 ildə Azərbaycanda 5 dəfə, yəni 500 faiz aşağı düşmüşdür. Bu onun nəticəsidir ki, dediyim kimi, biz maddi resursları insan kapitalına çeviririk. Gələcəkdə də humanitar sahədə çox ciddi addımlar atılacaqdır. Ancaq bütün müsbət meyillərlə yanaşı, humanitar sahədə çətinliklər də vardır. Bizim ən böyük çətinliyimiz ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış torpaqları uzun illərdir işğal altındadır. Bu, böyük humanitar fəlakətdir. Bir milyon Azərbaycan vətəndaşı öz doğma torpağında qaçqın, məcburi köçkün şəraitində yaşayır. Azərbaycana qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparılmışdır və Ermənistanın işğalçı siyasəti Azərbaycana böyük zərər bəzə vurmuşdur. Azərbaycana həm maddi ziyan, həm mənəvi zərər bəzə vurulmuşdur.

Biz ümid edirik ki, yaxın gələcəkdə bu münaqişə həllini tapacaq, Azərbaycanın beynəlxalq birlik tərəfindən tanınan ərazi bütövlüyü bərpa ediləcəkdir. Bunu etmək üçün hüquqi zəmin kifayət qədər güclüdür. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi vardır və orada göstərilir ki, erməni silahlı qüvvələri Azərbaycan torpaqlarından qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır. BMT-nin Baş Məclisi qətnamə qəbul etmişdir. Avropa Parlamenti, İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı, Avropa Şurası, ATƏT, yeni bütün beynəlxalq təşkilatlar bizim mövqeyimizi gücləndirərək münaqişə ilə bağlı çox dəyərli qərarlar və qətnamələr qəbul etmişlər. Ancaq əfsuslar olsun ki, bu qərarların həyata keçirilməsi hələ mümkün olmamışdır. Yenə də deyirəm, bütün çətinliklərlə bərabər, bu, böyük humanitar fəlakət idi. Çünki adambaşına düşən qaçqınların sayına görə, əfsuslar olsun ki, Azərbaycan dünyada birinci yerdədir.

Bu münaqişəyə tezliklə son qoyulmalıdır və vətəndaşlarımız doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Bu onların hüququdur, elementar hüququdur. Nəhayət, ədalət bərpa edilməlidir. Son illər ərzində Azərbaycanda bütün sahələrdə yaşanan inkişaf əlbəttə ki, bizi həm ruhlandırır, eyni zamanda, məsuliyyətimizi də artırır. Bu gün regional işlərdə Azərbaycan tərəfindən irəli sürülən təşəbbüslər nəinki ölkəmiz üçün, bölgə üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. İqtisadi və siyasi təşəbbüslərimiz bir məqsədi güdür: ilk növbədə, Azərbaycan xalqı daha yaxşı yaşasın. Digər tərəfdən, qonşuluqda yaşayan insanlar daim əlaqədə olsunlar. Bizim regional təşəbbüslərimizin məqsədi ondan ibarətdir ki, qonşu ölkələrlə əlaqələrimizi daha da gücləndirək. Bu gün bu, belədir. Azərbaycan qonşuları ilə çox səmimi və konstruktiv münasibətləri mövcuddur. Bütün dünya ölkələri ilə münasibətlərimiz çox sağlam zəmində qurulmuşdur. Bu münasibətlər dostluq, tərəfdaşlıq münasibətləridir, bərabərhüquqlu münasibətlərdir. Bu il biz müstəqilliyimizin iyirmi illik yubileyini qeyd edirik. İyirmi il ərzində ölkəmiz böyük yol keçmişdir. Bu gün topladığımız bu Forumun Azərbaycanda keçirilməsi, bütün dünyadan tanınmış və hörmətli ictimai xadimlərin Forumda iştirakı mənim sözlərimin təsdiqidir.

Bizim hər birimiz - ictimai xadimlər, siyasətçilər, cəmiyyətdə nüfuz sahibləri olan insanlar çalışmalıyıq, elə etməliyik ki, gələcəkdə xalqlararası əlaqələr daha da

güclənsin. Buna böyük ehtiyac vardır. Bu, sadəcə olaraq bir şüar deyildir. Sadəcə olaraq indi dəbdə olan ifadələr deyildir. Bu, zərurətdir. Biz bunu ölkəmizdə görürük. Əgər Azərbaycanda milli zəmində, dini zəmində hər hansı bir xoşagəlməz hal olsaydı, bu, ölkəmiz üçün böyük bir fəlakət olardı. Bizim həm dövlət siyasətimiz, eyni zamanda, cəmiyyətdə mövcud olan ab-hava və cəmiyyətdən gələn siyasi sifariş onu dikte edir ki, biz bu məsələlərə daim diqqət göstərməliyik, siyasətimizi inamla və müvəffəqiyyətlə irəli aparmalıyıq. Bu gün dünyada multikulturalizm haqqında kifayət qədər geniş diskussiyalar aparılır. Forumun mövzularından biri də məhz multikulturalizmdir. Bu, təbiidir. Çünki son illər ərzində bu məsələ ilə bağlı müxtəlif səpkidə diskussiyalar aparılır. Deyə bilərəm ki, bir anlayış, bir termin kimi, multikulturalizm nisbətən yeni bir ifadədir. Ancaq biz Azərbaycanda əsrlər boyu multikulturalizm şəraitində yaşamışıq. Hayatımız, xüsusilə son iyirmi il ərzində müstəqil ölkə kimi təcrübəmiz göstərir ki, multikulturalizmin gələcəyi vardır. Biz bunu tam əminliklə deyirik. Nəinki Azərbaycanda, bir çox ölkələrdə və qonşu ölkələrdə multikulturalizmin böyük ənənələri vardır. Ona görə, bu gün multikulturalizmi şübhə altına qoymaq, yaxud onun iflası haqqında danışmaq hesab edirəm ki, həm yer-sizdir, həm zərərli. Çünki multikulturalizmin alternativini yoxdur.

Multikulturalizmin alternativini özünütəcriddir. Mən inanmıram ki, iyirmi birinci əsrdə, qloballaşan dünyada hər hansı bir siyasi qüvvə özünütəcrid siyasətini aparmağa cəhd etsin. Bu yol heç bir yere aparmır. Multikulturalizmin dəyərləri, əsasları möhkəmləndirilməlidir. Multikulturalizm başqa xalqın nümayəndəsinə hörmət, başqa dinə hörmətdir. Öz dininə hörmət başqa dinə hörmətdən başlayır. Multikulturalizm ayrı-seçkiliyə yol vermir, əksinə bütün xalqları birləşdirir. Eyni zamanda, hər bir ölkənin öz qaydaları, öz ənənələri vardır. Hər bir insan - həm ölkənin vətəndaşı, həm ölkəyə gələn qonaq, əlbəttə ki, o qaydalara, o ənənələrə hörmətlə yanaşmalıdır. Mən əminəm ki, bu amillərin sintezi nəticəsində bu gün müxtəlif dairələrdə multikulturalizmlə bağlı səslənən bədbin fikirlər aradan götürüləcəkdir. Bizim bu gün keçirdiyimiz Forum multikulturalizmin təsdiqidir, onun təntənəsidir.

Əziz dostlar, bu gün və sabah müzakirələr zamanı əlbəttə ki, çox dəyərli fikirlər səslənəcəkdir. Əminəm ki, bu fikirlər ümumi işimizə öz töhfəsini verəcəkdir. Mən bir daha sizi Azərbaycanda ürəkdən salamlayıram. Mən çox şadam ki, Birinci Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu bu gün işinə başlayır. Əminəm ki, Forumun doğrudan da çox ciddi tədbirləri, gözəl qərarları olacaqdır. Eyni zamanda, Bakı və Azərbaycan ilə tanış olmaq üçün sizə yaxşı imkanlar yaradılacaqdır. Azərbaycana ilk dəfə gələn qonaqlar şəhərimizlə tanış olacaqlar. Yəqin ki, bu gün Azərbaycan haqqında, Azərbaycanda yaşanan inkişaf haqqında sizin özünüzdən də təəssüratlarınız olacaqdır.

Mən Forumun təşkilində iştirak etmiş, bu təşəbbüsü irəli sürmüş və dəstəkləmiş bütün insanlara minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Forumun işinə uğurlar arzulayıram.

Sağ olun.

“Rojhat-Laçın” kürd gənclər təşkilatının sədri Nicat Cəbrayilov politoloq Cümşüd Nuriyevin onun barəsində səsləndirdiyi fikirlərə cavab yazıb.

Həmin cavabı diqqətinizə çatdırırıq.

Mən, Nicat Cəbrayilov mətbuatda Cümşüd Nuriyevin açıqlamalarına baxdım, həqiqətən də adamda gülüş doğurur bu cəfəngiyyat fikirləri. Görəsən Cümşüd Nuriyev hansı faktla məni vətən xainliyində ittiham edir?

Demək istəyirəm ki, irqindən, dilindən, dinin asılı olmayaraq Azərbaycan vətəndaşı olan, bu ölkənin çörəyini yeyib, bu Vətənə xəyanət edirsə, ondan şərəfsizi yoxdur.

xainliyində ittiham edirsiniz. Bəs gör bunu hansısa Kürd ziyalısı etsə necə olardı?

Bir də Cümşüd Nuriyevin sözlərindən belə çıxır ki, işlədiyim təhqiramız “qudurğan” ifadəyə görə niyə Kürd xalqının ziyalıları yox, sən ortaya atılırsan? Demək istəyirəm ki, bu haqda mən bir neçə Kürd ziyalısı ilə danışdım. Onlar isə cavab verməyi səviyyə baxımından özlərinə sığışdırmadılar və mənim cavab verməyimi daha məqsədə uyğun saydılar.

Cümşüd Nuriyev məni siyasətdə piyadaya bənzədir. Soruşmaq istəyirəm: Bəs özü nədir? Bəlkə şahdır? Mən onun mətbuatda əvvəlki çıxışlarına

da əhalinin siyahıya alınmasına baxmağı tövsiyə eləyirəm.

Və mən yenə də Cümşüd Nuriyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin bu kəlamını xatırlatmaq istəyirəm. “Hər bir xalqın milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir”. Gəlin heç bir xalqın milli mənsubiyyəti olan qurur mənbəyiylə oynamayaq. “Cənab” Cümşüd Nuriyev!

Cümşüd Nuriyev məni İlham Əliyev hakimiyyətinə xəyanətdə ittiham edir!? Demək istəyirəm ki, mən və mənim mənsub olduğum millətin Azərbaycan dövlətinə, dövlətçiliyinə və İlham Əliyev hakimiyyətinə sadıqlığımız göz qabağındadır. Sən və sən kimilər buna ləkə yaxa bilməzlər. Şəxsən mən

“Rojhat-Laçın”ın sədri Cümşüd Nuriyevə cavab verdi

Cümşüd Nuriyev açıqlamasında mənim şərəf və ləyaqətimə toxunur, özünü siyastəçi adlandıran adama yaraşmayan ifadələr işlədir. Amma mən onun yaşına hörmət eləyərək, onu mətbuatda işlətdiyi ifadələrə görə təhqir etməyəcəm.

Sadəcə məhkəmədə dəlil olaraq bu ifadələri istifadə edəcəyəm. Cümşüd Nuriyev dediyi “qudurğan” ifadəsini təkzib edir. Adam gerek dediyi sözün ağası olsun. Əgər onun dediyi kimi mən Azərbaycanda etnik separatçılıq və etnik qarşıdurma yaratmaqdayamsa da, mənə xarici qüvvələrin dəstəyi və burda rolu varsa qoy onda o hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etsin. Azərbaycanın təhlükəsizlik orqanları dünyanın ən öndə gedən orqanlarından biridir. Onun fikirlərinə görə mən Cümşüd Nuriyevin sayəsində tanınmaq istəyirəm və gündəmə gəlmək istəyirəm. Mən ondan soruşmaq istəyirəm axı sən kimsənki mən sənə hesabına tanınam? Mən onun Kürd xalqı haqqında işlətdiyi “qudurğan” ifadəsinə qədər Cümşüd Nuriyevin kim olduğunu bilmirdim. Heç maraqlı da deyildi. Ataların yaxşı bir misalı var: İlanın quyruğunu tapdalamasan qayıdıb səni sancmaz.

Cümşüd Nuriyev deyir ki, niyə Kürd xalqının ziyalıları dura-dura bu uşaq ortaya atılıb. Kürd xalqının maraqlarını müdafiə edir. Demək istəyirəm ki, ağır yaşda deyil, başdadı. Hələ əsas Ulu Öndər Heydər Əliyev cənabları tərəfindən qoyulan və bu gündə İlham Əliyev cənabları tərəfindən uğurla davam etdirilən dərin dövlətçilik ənənələrindən yararlanaraq ölkə başçısına müraciətimdən sonra məni sən və sən kimilər separatçılıqda- vətən

nəzər yetirdim. O parlamentdə 20-yə yaxın təmiz Kürd deputat, nazir, nazir müavinlərinin olduğunu deyir.

Zəhmət olmasa deyin görək, o saydığınız deputatlardan biri Milli Məclisdə digər azsayılı millətləri təmsil edən deputatlardan biri kimi Kürd xalqını təmsil etdiyini desin.

Digər bir tərəfdən Cümşüd Nuriyev iddia edir ki, bu işin arxasında hakimiyyətdə olan bir qrup Kürd və yarımkürd olan adamlar çıxacaq. Əgər cəsarətin çatırsa, bu adamların kimliyini də və bu dediklərini isbat et. O iddia edir ki, bu planın arxasında 2015-ci ildə Azərbaycanda Kürd dövləti yaratmaq planı dayanır. Və deyir ki, mən hələ 2000-ci ildə mətbuata açıqlamamda Rusiyanın Yaroslavl vilayətində bu planın hazırlandığını demişdim. Onda belə çıxır ki, Cümşüd Nuriyev bu planın hazırlanmasında şəxsən iştirak edib, ya da Cümşüd Nuriyev politoloq yox, kəşfiyyatçı imiş. Sonra da o Azərbaycanda Kürdlərin sayı barəsində cəfəng bəyanat səsləndirib. Mən ona 1938-ci ildə Zəngəzur qəzasın-

İlham Əliyev cənablarına Azərbaycanda rəqib olacaq siyasətçi görmürəm. Mən bu sözləri tərif naminə demirəm, bu danılmaz faktdır.

Mən gələcək fəaliyyətimdə, bunu hər zaman deyirəm və təşkilatın nizamnaməsində də qeyd etmişəm. Əsas məqsədlərimdən biri Qarabağ və Xocalı faciəsini dünyada mövcud olan Kürd diaspora və təşkilatları vasitəsi ilə dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqdır. Amma çox təssüflər olsun ki, maddi çatışmamazlıq üzündən bu gün təşkilatın fəaliyyət göstərməsi üçün bir ofis də yoxdur. Cümşüd Nuriyev iddia etdiyi kimi əgər mənə daxildən və xaricdən dəstək olsaydı, yəqin bu gün 5 mərtəbəli bir ofisim olardı.

Və sonda mən ona mətbuat vasitəsi ilə demək istəyirəm ki, gəl hər ikimiz mətbuat qarşısına çıxaq. O işlətdiyin cəfəng fikirlərini – mətbuat qarşısında da işlət və şəxsən mənim özümdən də cavabını al. Əgər cəsarətin çatırsa və dediyin sözlərin arxasındasansa.

24saat.az

redaksiyadan

Yalan eşitmişdik, bu dərəcədə yox. Görəsən, “Xural” qəzetinin baş redaktoru başda olmaqla, əməkdaşlarının içində bir nəfər də olsun ağıl başında olan varmı?

Əgər olmuş olsaydı, bu dərəcədə ağ bir tərəfə qalsın, qara yalanı yazmazdılar və Azərbaycan Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinə, eləcə də, Prezident Administrasiyasına şər və böhtan atmazdılar. Hələ biz Tahir Süleymana və Nicat Bakir haqqında yazılan yalanları demirik. Güman edirik ki, insan olan şəxs yalan danışmaqla öz ləyaqətini taptalamaz.

Prezident Adminstrasiyasında PKK-nı kim himayə edir?

İraqa gedən Tahir Süleymanı həbsdən kim xilas etdi?

Dünən redaksiyamıza maraqlı bir məlumat daxil olub. Məlumat Azərbaycanda nəşr olunan və etnik azlıqların qəzeti olan «Diplomat»ın baş redaktorunun həbsdən azad edilməsi haqda idi. Mötəbər mənbə bildirir ki, bir neçə gün əvvəl Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin sərhəd xidməti üzrə əməkdaşlarının keçirdiyi əməliyyat nəticəsində «Diplomat»ın baş redaktoru Tahir Süleyman həbs edilib. Məlumatlara əsasən, MTN-nin keçirdiyi bu əməliyyat Prezident Adminstrasiyasından edilən bir telefon zəngi ilə durdurulub.

Xəbəre görə, Tahir Süleyman həbs edilərkən tək olmayıb. Bildirilir ki, Azərbaycan-Gürcüstan sərhədində keçirilən əməliyyat zamanı T.Süleymanla yanaşı, ROJHAT-LAÇIN kürd gənclər təşkilatının sədri Nicat Cəbrayilov da olub. Qeyd edək ki, Nicat Cəbrayilov bir müddət əvvəl Bakıda keçirdiyi mətbuat konfransında guya Azərbaycanda yaşayan kürdlərin ciddi problemlərlə qarşılaşdıklarını iddia etmişdi. Bu gənc bir qədər də irəli gedərək Türkiyənin Böyük Millət Məclisindəki kürd deputatlara müraciət ünvanlayaraq Azərbaycan hökumətinə təzyiqlər etməyi istəmişdi. Bundan başqa, N.Cəbrayilov Azərbaycanın sabiq millət vəkili Cümşüd Nuriyevə qarşı ağır ittihamlar səsləndirərək ondan PKK-ya yönəlik çıxışlarına son qymasını tələb etmişdi.

Maraqlıdır ki, Tahir Süleymanla Nicat Cəbrayilovun sərhəddə həbs edilməsi məsələsinə PA-dan müdaxilə edən məmurun kimliyi barədə dəqiq bilgiler açıqlanmır. Bu barədə informasiya verən mənbə deyir ki, Gürcüstandan Türkiyəyə, oradan da İraqa keçmək istəyən bu iki şəxsi MTN sərhəddə həbs edib və cəmi 4 saatdan sonra sərbəst buraxmaq məcburiyyətində qalıb.

Mənbə iddia edir ki, baş verən olayla bağlı olaraq MTN-dən prezident İlham Əliyevə şikayət də edilib.

Qeyd edək ki, T.Süleymanla N.Cəbrayilov avtobusla İraqa yollanmaq istəyirləmiş. Bu şəxslər adətən İraqa yollanırlar və orada kürd iqtidarının rəhbərləri ilə geniş müsahibələr dərc edirlər. Azərbaycanda kürd və Azərbaycan dillərində nəşr olunan qəzetdə adətən İraqdan yazılan yazılar və müsahibələrə geniş yer ayrılır. Ölkənin yerli mətbuatı dəfələrlə «Diplomat»ın etnik separatizmlə məşğul olması barədə yazılar yazsa da, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları hərəketəsizlik nümayiş etdirirdilər.

Görünür, bu da səbəbsiz deyilmiş. Daxil olan informasiyadan da görünür ki, «Diplomat»ın sahibini hakimiyyətin ən yüksək dairələrində himayə edənlər var. Hətta bu adamların hökmü MTN-nin əməliyyatını dayandırmağa da yetir.

Nə vaxta və hara qədər?

XuralTAC

"Bu uşağı kimsə danışdırır"

Cümşüd Nuriyev: "Nicat Cəbrayilov üzr istəməlidir ki, bu ölkədə yaşayıb, bu millətə xəyanət edir"

"ROJHAT-LAÇIN" Kürd Gənclər Təşkilatının sədri kimi təqdim edilən Nicat Cəbrayilov politoloq Cümşüd Nuriyevi məhkəmə ilə hədələyib. O, mətbuatda açıqlamasında Cümşüd Nuriyevin kürdləri təhqir etdiyini bildirib: "C.Nuriyev deyib ki, kürdlərə burada hər şey verilib.

Başqa nəse istəmək qudurğanlıqıdı. Mən ona sonuncu xəbərdarlığımı edirəm. Cümşüd Nuriyev ya mətbuatda kürdlərdən üzr istəsin, ya da onunla məhkəmədə danışacağıq".

Cümşüd Nuriyev isə bununla bağlı "Şərq"ə açıqlamasında deyib ki, o heç vaxt kürdlər haqqında qudurğan ifadəsini işlətməyib: "O bu ifadəni haradan oxuyub mən bilmirəm. Amma Nicat kimlərə qudurğan demək olar. Çünki nicatlar Azərbaycan cəmiyyətində kifayət qədər tolerantlıqla qəbul edirlər və yaşayırlar. Buna baxmayaraq Azərbaycan milli mənafeyinə qarşı təbliğat işi aparırlar. Bu millətin çörəyini yeyib, torpağında gəzəsən, sonradan da bu millətə meydan oxuyasan, bunun qudurğanlıqdan başqa adı yoxdur. Mən dəfələrlə demişəm ki, kürd xalqına hörmətim var. Amma Azərbaycan kürd yox, türk dövlətidir. İndi Nicat kimi gənclər deyirlər ki, guya, Azərbaycanda kürdlərin hüquqları tapdalanır. Bu düzgün deyil axı. Kimsə deyə bilməz ki, onların haqları tapdalanır. Sadəcə, onların elan etməsi ki, Azərbaycanda kürd sözünü demək mümkün deyil, bu qıcıq yaradır". C.Nuriyev güman edir ki, Türkiyədəki BDP kimi Azərbaycanda da onların gizli fəaliyyət göstərən bir partiyası ola bilər: "Ola bilsin, həmin şəxslər Nicat Cəbrayilovu danışdırırlar. Çünki rayondan gələn gəncin belə yüksək provakator səviyyəsində yetişdirilməsi üçün vaxt lazımdır. Mən bilmirəm onun neçə yaşı var, kimdir. Amma Laçın camaatını da çox gözəl tanıyıram, onların da nəyə qadir olduğunu bilirəm. Mən yox, Nicat üzr istəməlidir ki, bu ölkədə yaşadığı halda bu millətə xəyanət etməyə başlayır. Ona görə də Nicatın nə deməsi mənim üçün əhəmiyyətli deyil. Mənim üçün acınacaqlı gələn odur ki, bu tip adamları mətbuatda çıxaranların marağı nədir?" Azərbaycanda ağıllı, ziyalı, səviyyəli kürdlərin olduğunu qeyd edən politoloq vurğulayıb ki, onlar demirlər ki, kürdlərin hüquqları tapdanır, amma hansısa dünənki uşaq çıxıb kürd xalqının hüquqlarının müdafiəsindən danışır: "Nicat Cəbrayilova kürdlərin təmsilçiliyini kim verib? Laçından nə qədər kürd mənşəli adamlar var ki, onların eksəriyyəti müraciətimdən sonra mənimlə görüşdü, söhbət apardı. Onlar da dedilər ki, bu uşağı kimsə danışdırır. İndi bunu kim danışdırır, özü bilər. Amma görünür ki, Nicat Cəbrayilov hələ siyasətdə piyadadır, primitiv yanaşmalarla gündəmə gəlmək istəyir". C.Nuriyev qeyd edib ki, ifadələrinə görə üzr istəmək fikri yoxdur: "N.Cəbrayilov məhkəməyə vermək istəyir, buyursun. Mənim heç nədən çekindiyim yoxdur".

Anar, sherg.az

KÜRDLƏR CÜMŞÜD NURİYEVİ MƏHKƏMƏYƏ VERİR

ROJHAT-LAÇIN kürd gənclər təşkilatının sədri Nicat Cəbrayilov eks-deputat Cümşüd Nuriyevi məhkəmə ilə hədələyib. Modern.az saytına açıqlamasında N.Cəbrayilov Cümşüd Nuriyevin kürdləri təhqir etdiyini bildirib. Deyib ki, "kürdlərə burada hər şey verilib. Başqa nəse istəmək qudurğanlıqıdı".

Mən ona sonuncu xəbərdarlığımı edirəm. Cümşüd Nuriyev ya mətbuatda kürdlərdən üzr istəsin, ya da onunla məhkəmədə danışacağıq".

musavat.com

Kürdlər Cümşüd Nuriyevi məhkəmə ilə hədələdi

ROJHAT-LAÇIN kürd gənclər təşkilatının sədri Nicat Cəbrayilov eks-deputat Cümşüd Nuriyevi məhkəmə ilə hədələyib. Modern.az saytına açıqlamasında N.Cəbrayilov Cümşüd Nuriyevin kürdləri təhqir etdiyini bildirib. Deyib ki, "kürdlərə burada hər şey verilib. Başqa nəse istəmək qudurğanlıqıdı".

Mən ona sonuncu xəbərdarlığımı edirəm. Cümşüd Nuriyev ya mətbuatda kürdlərdən üzr istəsin, ya da onunla məhkəmədə danışacağıq".

Modern.az

AZƏRBAYCANDA BU DA OLACAQMIŞ

KÜRDLƏR KEŞMİŞ DEPUTATI MƏHKƏMƏYƏ VERİRLƏR

ROJHAT-LAÇIN kürd gənclər təşkilatının sədri Nicat Cəbrayilov eks-deputat Cümşüd Nuriyevi məhkəmə ilə hədələyib. Fçıqlamasında N.Cəbrayilov Cümşüd Nuriyevin kürdləri təhqir etdiyini bildirib. Deyib ki, "kürdlərə burada hər şey verilib. Başqa nəse istəmək qudurğanlıqıdı".

Mən ona sonuncu xəbərdarlığımı edirəm. Cümşüd Nuriyev ya mətbuatda kürdlərdən üzr istəsin, ya da onunla məhkəmədə danışacağıq".

dia.az

Kürd deputatı Türkiyəyə meydan oxudu

Gültən Kışanak: «Bundan sonra bu torpaqlarda axan hər damla qanın sorumlusu Ərdoğan'dır»

Son günlər Türkiyənin silahlı qüvvələri və xüsusi xidmət orqanları PKK-ya bağlılığı ilə əlaqədə suçlu bilinən kürd əsilli vətəndaşları həbs edib. Türkiyənin kürdlər yaşayan bölgələrində keçirilən əməliyyatlarda bələdiyyə strukturlarında və başqa dövlət qurumlarında çalışan kürdlər də məsuliyyətə cəlb olunur. Son həbslər PKK-nın siyasi qanadı olan Barış və Demokratik Partiyasının kəskin etirazına səbəb olub. Adıçəkilən partiyanın başqan yardımçısı, millət vəkili Gültən Kışanak «Bizim Yol»a açıqlamasında Türkiyədə baş verənləri dəyərləndirib.

ləndirib.

BDP-li millət vəkili bu həbslərin arxasında siyasi maraqların dayandığını deyib: «Biz problemləri məclisdə həzm etmək istədik. Amma görünən bu oldu ki, AKP iqtidarı bunu istəmir. Kürd xalqının sayı milyonlardır. Biz bir neçə min nəfərdən ibarət deyilik ki, öz keçmişizin üstündən xətt çəkək. Bir xalq kimi haqqımızın tanınması üçün illərdir mücadilə veririk. Bu gün isə Türkiyəni həbsxana məmləkətinə çeviriblər. Kürd xalqının heysiyyəti ilə oynayırlar. Bundan sonra bu torpaqlarda axan hər damla qanın sorumlusu Rəcəb Tayyib Ərdoğan'dır. Hətta bu torpağa düşən hər canın qatili də Ərdoğan'dır».

Tələblərində haqlı olduqlarını deyən G.Kışanak haqlarının tanınması üçün AKP ilə bazarlığa getməyəcəklərini və mübarizəni küçələrdə davam etdirəcəklərini deyib: «Kürd xalqının dili, mədəniyyəti bazarlıq mövzusu olmaz. Biz meydanlarda öz haqlarımızı qazanacağıq. Baş nazir başqa ölkəyə gedərkən, orada yaşaayan türklərə «dilinizi unutmayın» deyir. Bizə gələndə isə «dilinizi unudun» deyir. Bun nə cür yanaşmadır?».

Pərviz

Öcalan'dan 3 Ay Sonra İlk Açıqlama Geldi

Yaklaşık 7 aydır ailesi ve 3 aydır da avukatlarıyla görüştürülmeyen PKK Lideri Abdullah Öcalan, kardeşi Mehmet Öcalan ile önceki gün gerçekleştirdiği görüşmede önemli mesajlar verdi. Öcalan'ın, "Süreci biz tıkmadık, hükümetin tavrına bağlı olarak kesilmiş durumda. Görüşmelerimizi keserek şantaj yapıyorlar ama söylediklerimizin arkasında duracağız" dediği öğrenildi.

PKK Lideri Ağabeyi Abdullah Öcalan ile yaptığı görüşmeye ilişkin ANF'ye bilgi veren Mehmet Öcalan, "Kendisiyle 7 aydır sonra görüşebildik. Uzun bir süredir avukatları da görüşemiyor. Bütün bu durumun süreçle alakalı olduğunu düşünüyor. Durumun ciddiyetinin farkına varılmasını talep ediyor. Bu kanın durması için üzerine ne düşerse yapmaya hazır olduğunu belirtiyor" şeklinde konuştu.

SAĞLIK DURUMU İYİ

Sağlık, psikolojik ve fiziki durumunun son derece iyi olduğunu belirten Öcalan, "Gördüğüm kadarıyla gayet iyi gözüküyordu. Zaten çok ağır ve acil bir probleminin olmadığını söyledi. Daha önce belirtmiş olduğu bazı problemler devam ediyor. Herkesten çok endişeli olduğunu söyledi. Kanın durması için üzerine düşeni yaptığını ve yapmaya da devam edeceğini söyledi." diye konuştu.

GÖRÜŞMELER DE KESİLDİ

Mehmet Öcalan'ın aktardıklarına göre PKK lideri şu ifadeleri kullandı: "Hükümet bütün bu durumdan siyasi rant sağlamaya çalışıyor. Bizimle olan görüşmeler

de uzun zamandır kesilmiş durumda. Tabi bu da süreçle bağlantılı. Daha önce yaptığımız görüşmelerde süreci bir yere kadar getirmiştik. Ancak şu an itibarıyla tıkanmış durumda. Görüşmelerin yeniden başlayıp başlamayacağı konusunda bir bilgim yok. Ancak başlaması durumunda ben yine kanın ve ölümlerin durması için elimden geleni yapacağım. * Hem gerilla hem asker annelerinin gözyaşlarını artık durdurmak için hükümet ve devlet cesaretle yaklaşmalı. Ben bunun için elimden geleni yapmaya hazırım. Kürtleri bu konseptle yok edemezler. İstedikleri kadar üstümüze geldiler, istedikleri kadar gelseler de Kürtleri bitiremeyecekler. Görüşmelerimizi keserek şantaj yapıyorlar. Bugüne kadar yaptığımız görüşmelerde söylediklerimin aynen arkasın-

dayım.

* Süreci biz tıkmadık. Türk basını ve köşe yazarları bütün görüşmelerin bizden kaynaklı kesildiğini yazıyor. Süreci biz tıkmadık. Yazarlar doğruları ve gerçekleri yazmalı. Bu yazdıklarının barışa bir katkısı yok. Artık barışa katkı sunacak şeyler yazsalar daha iyi olacak. Aksi durumun sürecin gelişmesine hiçbir faydası yok.

HÜCRE CEZASI YOK

* Avukatlar ve ailelerle görüşmelerin yeniden ne zaman başlayacağını bilmiyorum. Medyada hücre cezası aldığıma ilişkin şeyler yazılmış bu doğru değil. Ceza falan almadım. Ama görüşmeler hükümetin tavrına bağlı olarak kesilmiş durumda. Bütün halkımıza selam ve saygılarımı gönderiyorum. Umutlu olsunlar. Kürtler kazanacaktır.

Kurmancî û Soranî : Du zarave yan du zimanên cuda?

**Azad
Makûyî**

Ziman: Mirov bi asayî raman, bîr û bawerî, hest, vîn û xwestekên xwe bi zimîn beyan dike ku bi du awayên devkî û nivîskî ye. Ew bi hevokan dirame û diaxive. Hevok jî koma ewan peyvyan e ku bi awayên rast ên rêzimanî û mantiqî li kêleka hevdu bin heya ku bikaribin wateyeka durust pêk bînin. Ev yek jî yekîneyeka zimanî çêdike.

Minak: Rizgar rêzefilman dinihêre. (Hevok e, ji ber ku him ji hêla rêzimanî va him jî mantiqî va raste).

Balafirê Rizgar xwar. (Hevok e lê ne rast e, ji ber ku tenê ji hêla rêzimanî va rast e û ji hêla mantiqî van e rast e. Balafir mirovan naxwe.)

Ziman û nêrînên heyî:

1- Nêrîna rêzimanî: Rêziman zimên ew cureyî ku divê bibe lêvedikole û lêhûrbînê li ser dike. Rast û nerastbûna wê tîne berçav. Ji bo vê yekê jî, berhemên kilasîk, zargotinî (folklore) bîngeh digire. Ji ber rewşa taybet a li ser zaraveyên zimanên Kurdî, nêrîna rêzimanî baştir e û pêşîya têkçûna zimên û mudaxileyên nebaş digire.

Minak:

Serokwezîr îmza xwe avêt. Ev pey bi peyv ji tirkî hatiye wergerandin bêtî ku bîngeha zimanê armanc (Kurdîya Kurmancî) berçav bigire.

Di Kurdî da, mirov kevir, kuçik, ... diavêje, ne îmzeyan. Îmze kirin yan jî wajû kirin durust e.

Hevoka yekem ne rast e. Ji ber ku wergera peyv bi peyv ji tirkî ye. Rêziman li gorî çavkanîyên kilasîk îsbat dike ku Kurdîya wê ya rastîn ev e:

Serokwezîr îmze kir/Serokwezîr wajû kir. (Durust.)

2- Nêrîna zimannasî:

Zimannasî zimên ew cureyî ku heye dinirxîne û li ser lêkolînan dike. Rêziman: Lêkolîna pergala beşên ku zimanekî çêdikin ra rêziman dibêjin ku bixwe jî dibe çend beşên jêrîn:

a- Avanasî yan zanista awayên (dengên) zimanekî (phonetique).

b- Peyvnasî yan zanista peyvyan (lexicologie).

c- Zagonên rêzepeyvyan yan koma zagonên li bara rol û peywendîyên peyvyan di hevokê da (syntaxe).

Peyvnasî bixwe jî dibe çend beşên wekî rîxtnasî (morphologie), bilêvkirin, rênivîs (ortographe), rîşenasî (etymologie), watenasî (Sémantique).

Mirov dikare li bara mijarên jorîn yeko yeko pirtûkan binivîse û rîya pêşveçûnên rastîn ên zimanî ji bo zimanên Kurdî vebike, wê demê rastî ji hesatîrîyê dûr dikeve û tê holê. Ew dem mirov dikare bibêje ka zimanek çiqasî dewlemend e yan na.

Ev demek e ku li bara zimanê pîvankî, yekbûna alfabê, fermî û nefermîtiyê, dijberîya axêverên hin zaraveyan hember hin ên din, ... tenûr

germ e û hin nîqaş tîn kirin. Ev yek bû hokarekê ku ez ji xwe bipirsim gelo Kurdî ziman e? Gelo Kurmancî û Soranî her du jî Kurdî ne? Gelo Kurmancî û Soranî du zimanên cuda ne? ...

Ez li ser vê pîrsa dawîn rawestiyam ji bo ku bibêjim eger her du zaraveyên zimanekî ne (rewşa ewan a heyî ne ya berî hezaran sal), pes pêwîst e alfabeyeka yekgirtî ji bo ewan wekî zimanekî yek hebe, eger du zimanên cuda ne, pêwîst nake li ser yekbûna alfabê nîqaş bibin. Wê demê divê Kurmancî jî wekî zimanê Tikemenan, Asûrîyan, ... li Başûrê Kurdistanê bê nasîn û qedexeya li ser wî bê rakirin. Em ê vê yekê bi awayekî zanistî bi hevdu ra bikolin û di dawîyî da wekî dadwerekî encamê bigirin.

Cudayên zimanî yên Kurmancî û Soranî

1- Cînsê peyvyan

Di Kurmancî da her peyvek an mî ye jî nêr. Ev taybetmendî di gelek zimanên din wekî firensî da jî heye.

Mal: Ev male min e (These are my properties/Ev darayîya min e, pereyên min in, ...)

(nêr)

Ev mala min e (This is my house/home/Ev xanî/derbanê mine).

(mê)

Di Soranî da wekî farisî mê û nêrbûna peyvyan tuneye.

2- Cînavên kiryar

Di Kurmancî da ji bo piranîya demên niha û bê cînavên kiryar (ez, tu, ew, em, hûn, ew(an)) tîn û sa piranîya demên borî (min, te, wî, wê, me, we, ew(an)) bikar tîn.

Kurmancî: Ez dibînim. Min dît.

Soranî: Min debînim. Min bînim. Di Soranî da ji bo hemû deman (min, to, ew, ême, êwe, ewan) bikar tîn.

3- Dem

Him hejmar û him jî bîngeha deman di Kurmancî û Soranî da ji hevdu cuda ye.

Minak: Dema bê di Kurmancî da wiha çê dibe (navdêr/ cînavê kiryar + ê/yê/dê + bi+rîşa lêker+paşpirtik)

Kurmancî:

Ez ê/dê Kurdî binivîsim, tu yê/dê Kurdî binivîsî, Ew yê/dê Kurdî binivîse, em ê/dê Kurdî binivîsin, hûn ê/dê Kurdî binivîsin, ew(an) ê/dê Kurdî binivîsin (Dema bê).

Ez Kurdî dinivîsim, tu Kurdî dinivîsî, ew Kurdî dinivîse, em Kurdî dinivîsin, hûn Kurdî dinivîsin, ew(an) Kurdî dinivîsin (dema niha).

Soranî:

Min Kurdî denûsim, to Kurdî denûsî, ew Kurdî denûsê, ême Kurdî denûsîn, êwe Kurdî denûsin, ewan Kurdî denûsin (dema bê).

Min Kurdî denûsim, to Kurdî denûsî, ew Kurdî denûsê, ême Kurdî denûsîn, êwe Kurdî denûsin, ewan Kurdî denûsin (dema niha).

Ev him dema niha him jî dema bê ye, yanê her du dem di Soranî da bi awayekî ne. Cîvakên kiryar, rîşa lêker, pêspirtik, paşpirtik gişt ji hevdu cuda ne.

4- Zincara hevnişînî

Di her zimanekî da peyv li gor zagona taybet li rex hevdu radiwest-

in û eger wisan nebe hevok durust nebe.

Minak: I always ask them to speak Kurdish at home. (Ez herdem ji ewan dixwazim di mala xwe da bi Kurdî biaxivin).

Zincara hevnişînîya herî sade ya inglîsî divê hevokê da ev e:

Cînav (navdêr) + hokera dubare + lêker + têrker + hokera awa + cih + hokera dem

Eger mirov bibêje: to speak at home ask I them alaways.

Ev ne rast e, ji ber ku jidûhev rêzbûna peyvyan divê li gor zagonên zincîra hevnişînîya inglîsî be û tenê hevoka yekem durust e.

Ev zincîr di hemû zimanan da wekhev nîne û nîşaneka cudayîya zimanan e.

Je leur ai demandé de parler Kurde chez eux. (Kurmancî: Min ji ewan xwest di mala xwe da bi Kurdî biaxivin / Soranî: Min dawam lewan lêkirdin le malewe bi Kurdî qise bikin)

Zincara hevnişînîya herî sade ya firensî divê hevokê da ev e:

Navdêr (cînav) + têrker neyekser + lêker + têrkera yekser + hokera cih

Ev zincîr, wekî di hevokên jorîn da jî diyar e, di Kurmancî û Soranî da jî ji hevdu cuda ne.

Minakek din:

Ez herdem ji ewan daxwaz dikim li mala xwe da bi Kurdî biaxivin.

Cînavê kiryar + hokera dem + daçek + cînavê têrker + lêker + hokera cih + lêkera kesandî ya duduyan.

Emin pêyan delên hemîşe le malîyan digel mindalekanîyan kurdî qise bikin.

Cînavê kiryar + daçek û cînavê têrker + lêker + hokera dem + hokera cih + daçek + têrker + lêkera duduyan.

5- Kesandina lêker

Awayê konayî (ergative) di Kurmancî da heye lê di Soranî da tune.

Kurmancî:

Min zarok dît. (I saw the child / J'ai vu l'enfant)

Min du zarok dîtîn. (I saw two children / J'ai vu deux enfants)

Soranî:

Min mindalim bînî. (I saw the child / J'ai vu l'enfant)

Min du mindalim bînî. (I saw two children / J'ai vu deux enfants)

6- Diyar û nediyar

Ez pirtûkê dixwînim (diyar). (I read the book/Je lis le livre.)

Pirtûkê xwendin (nediyar). (The book is read./Le livre est lu.)

Min pirtûkekê dexwînimewe (diyar). (I read the book./Je lis le livre.)

Pirtûkê dexwîndirêtewe (nediyar). (The book is read./Le livre est lu.)

Encam

Ne kurmancî ji Soranî sertir e ne jî Soranî ji Kurmancî. Her du jî di cihê xwe da xwedî rêz in. Her du jî du zimanên cuda ne lê bîngeh û çavkanîya ewan yek e (wekî digel farsî). Sepandina tiştêkî bi navê zimanê yekgirtî ne zanistî û ne jî li gor dilê gelê Kurd e. Bi cihê qexekirina perwerdeya Kurmancî li Başûrê divê rîya pêşveçûna wê vebibe.

Wezîrê Karê derve yê Iraqê Xoşyar Zebarî hat Stanbolê

Xoşyar Zebarî, vî sibê hate Stanbolê û piştî nîvro jî dê derbasî Ankara yê bibe û bi wezîrê derve yê Tirkîye Ahmet Davutoğlu re hevdişînekê pêk bîne.

Turk: Em gelê xwe di nava destê sîstemê de nahêlin

Hevserokê KCD'ê Ahmet Turk ku niha dewleta Tirkîye hewldana betalkirina parlementerîya wî dike di Kongreyê a li Enqereyê de axivî û

got ku ew ê gelê xwe di nava destê sîstemê de nehêlin.

Turk da dayarkirin ku divê ew xeta hevpar ya tekoşîna Tirkîye biafirînin. Her wiha Turk bal kişand ser kar û xebatên xwe û got ku, heta niha ya dikev ser milên wan bi cih neanîne û got jî ku, niha canên wan di bin xakê de ne û hevalên wan jî di zîndana de ne. Turk dîsa got ku, em hene, zîndan me bi rê ve dibin û ev yek jibo gelan şermek mezin e.

Demîrtaş: Ev hemû operasyon yên AKP ne

Serokê BDP'ê Selaheddin Demîrtaş di axivîna xwe ya di 2'yemîn kongre ya rêxistina Edana de, bi şewazek tund ser AKP'ê de çû.

Demîrtaş got ku, ti têkiliya van hemû operasyonan bi dozger, dadgehan re nîne, ev hemû operasyon yekser girêdayî AKP'ê ne. Demîrtaş wiha axivî "Me berpîrsê siyasîyê dibînin, lê ji aliyekî din ve dixwazin operasyonên bi navê KCK'ê dikin veguhêzin doza girtina partiyê. Me tucaran girtina yek partiyê neparastîye. Lê, yên wek me, heta îro hemû partiyên siyasî hatine girtin, careke din hewldana girtina tevgerê siyasî tê kirin, ev berdewamiya înkâr û zilma 30 sala ye. Baş bizanin, ger careke din doza girtina partiyê bê vekirin, ev Serokwezîr Erdogan hemû ferman dane." Her wiha Demîrtaş operasyonên tîn kirin bi operasyonên Erdogan bi navkir.

Ala Kurdistanê Xaneqîn xemiland

Li bajarê Xaneqînê xwenîşandaneke mezin ya xelkî hate rêxistin û têde zêdebarî daxwaza çakasaziyan 2 alên mezin ên

Kurdistanê hatin bilind kirin. Li gorî malperên li Başûrê îro êvarê ku roja cîhanî ya dijî siyasîyê liberalîzm e, li bajarê Xaneqînê xwenîşandaneke mezin pêkhat û têde welatîyan daxwaz kirin ku xizmetguzariyên zêdetir li wî bajarî bînin encamdan. Herwiha di xwenîşandane de bo nîşandana nerazîbûna xwe li hemberî biryara Serokwezîrê Iraqê Nûrfî Malikî ya rakirina ala Kurdistanê li parêzgeha Enbarê 2 alên mezin yên Kurdistanê ku her yek ji wan 26 metir bû hatin bilind kirin.

Li bajarê Efrînê di xwepêşdanê de millet hate girtin

Duh (14-10-2011) di xwepêşdana milletê bajarê Efrînê de, hêzên ewlekarî yên rêjîma Sûriyê êrîşê xwepêşdêran kiribûn û di encamê de çar kes

ji ber lêdanê û êşkencekirinê birîndar bibûn, her weha bi dehan kes hatibûn girtin.

Avestakurd

PKK: Her derê Kurdistanê xaka me ye

Yek ji berdevkên Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK) Ferhan Omer, di bersiva daxuyaniyên hikûmeta Iraqê yê li dijî PKKê de got, "Em her çar perçeyên Kurdistanê bi xaka xwe dibînin û bikaranîna xaka Herêma Kurdistanê Iraqê jî mafê xwe dizanin."

Ferhan Omer, ji AKnewsê re axivî û derbarê daxuyaniya wezîrê derve yê Iraqê Hoşiyar Zêbarî di serdana Tirkîyê de, got, PKK, partiyeke kurdî ye û bo mafên kurdan ji Bakur heta Başûr têkoşînê dike û armanca wê jî rizgarkirina her çar perçeyên Kurdistanê ye.

Omer, diyar kir, mafê PKKê ye ku li hemû perçeyên Kurdistanê bimîne, ji ber ku ev yek mafê hemû kurdan e. Li gorî me, daxuyaniyên wezîrê derve û serokwezîrê Iraqê di bin zexta hinek welatên cîran de hatine dayîn.

Wî berdevkê PKKê, daxuyand, beriya niha jî, serokwezîrê Iraqê Nûrî Malikî diyar kiribû ku heke PKKê çalakiyên xwe nede sekinandin, dê êrişî wê bike. Ev gotin, pêkenok in, ji ber ku heta niha tu hêz û welatê nekareye li dijî PKKê ser keve. Artêşa Iraqê nikare ewlehiya parêzgehekê dabîn bike vêca dê çawa li dijî me şer bike?

Wezîrê derve yê Iraqê Hoşiyar Zêbarî, duh li paytexta Tirkîyê Enqereyê, di hevdîta digel wezîrê derve yê Tirkîyê Ahmet Davutoglu de gotibû, hebûna hêzên PKKê li ser xaka Iraqê dijî destûrê ye û em vê yekê qebûl nakin.

Serokwezîrê Iraqê Nûrî Malikî jî, gotibû, li gorî me çareya herî baş ya arîşeya PJAK û PKKê, şandina hêz bo deverên sînorî yê Herêma Kurdistanê ye.

Divê parlamentoya Iraqê Tirkîyê şermezar bike

'Divê parlamentoya Iraqê dirêj kirina heya me a operasyonên dersînori yê Tirkîyê şermezar bike'

Hewlêr, 10 Cotmeh - E n d a m a

lêjneya mafên mirov a parlamentoya Iraqê Eşwaq Caf, diyar kir, fraksyona hevpeymaniya Kurdistanî daxwaz ji parlamentoyê kiriye, dirêjkirina heyama operasyonên dersînori yê artêşa Tirkîyê ji aliyê parlamentoya wî welatî ve şermezar bike.

Parlamentera kurd û endama lêjneya mafên mirov a parlamentoya Iraqê Eşwaq Caf, ji AKnewsê re axivî û got, di civîna îro ya parlamentoyê de, hevpeymaniya Kurdistanî, dirêjkirina heyama operasyonên dersînori yê artêşa Tirkîyê ji aliyê parlamentoya wî welatî ve xist rojeva civînê.

Caf, diyar kir, me daxwaz ji serokatiya parlamentoyê kir, vê biryara parlamentoya Tirkîyê şermezar bike û fişarê bixe ser hikûmet û parlamentoya wî welatî ku wê biryarê hilweşînin.

Ji aliyekî din, paramenterê kurd Fatih Daraxayî ji AKnewsê re got, biryar bû ev daxwaziya fraksyona Kurdistanî bikeve dengdanê, lê ji ber ku hejmara parlamentaran negihîşt rêjeya yasayî, ev yek pêk nehat.

Parlamentoya Tirkîyê, hefteya borî, heyama operasyonên dersînori, ku taybet bo êrişên li dijî kampên PKKê yê ser sînorî Herêma Kurdistanê ye, bo salekî dirêj kiribû.

(AKnews)

Receb Dildar

Ta û derzî qet bi destê te nakevin. Ez li bendê bûm ku tu brîna min bi kêlên hûr bidî ser hev û

êşa dilê min bikewînî. Wî dilê ku di quncikên xwe de ji te re bihuştan ava dikir. Wî dilê ku di quncikên xwe de ji bo te deryayên bextewariyê vedişart. Wî dilê ku ji bo çirîskeke çavên te birqên stêrkan qebûl nedikir, ji bo keneke li ser lêvên te şahiyên xemrevîn betal dikir. Ma wê ev dilê brîndar bi wan kêlên te yê gir, çawa bi hev ve bikelin?

Min dizanibû di deryaya evînê de pêşbazî ne hêsan e. Ma di pêşbaziyeke bi av û agir re, heta îro kî biserketiye? Lê tu zû çûyî... Te deriyê ku ji bo te serpiştê hatibû vekirin, hedîka girt û bêdeng çûyî... ji bo carek din bi xeletî venegerî jî te dest bi kêlan kir. Ma bi van kêlan, bi van kêlên gir wê ev brîn çawa bikeliya? Wê êş û jana vî dilê bêcare çawa bikewiya?

Terzîtiya te û bedewiya te qet li hev nakin. Te derfeta gotinê bida min, min ê ji te re bigota tu ne terziyeke baş î. Wê ev kêl şopeke kûr li ser vî dilê ku te bi evîneke mezin hemêz kiribû bihêlin.

Brîna dil bi hev ve bikele jî, çi wext bayekî hênik lê bixe, wê dîsa jan bide. Çi wext li rûyê ezman stêrkeke birqoq bibîne wê ji nû ve dax bibe û çi wext rastî çavekî şehla were, wê ji nû ve xwîn bibe.

Rojekê, te xwe kiribû ba, nermbayeke ku hênikayiya zozanan li xwe bar kiribû û pêl bi pêl bi ser min ve dihat. Heta wê rojê bayekî wisa hênik qet bi ser min ve nehatibû. Wek ku ji nav deryayeke bêbinî dihat, wek ku ji kurayiya daristanên kesketarî dihat, wek ku ji zozanên serhedê misqalên berfê li xwe bar kiribû û bi ser min ve dihat.

Bi peyva te ya "rojbaş" bi wî zimanê şêrîn re hemû hênikbayên welatê

min bi ser dilê min ve difûriyan û bi hemû awazên dengzîz dora dilê min dialastin. Te wê rojê bi peyvên xwe yê şêrîn ez mest kiribûm. wek ku te kûzeke şeraba sor dabe min, ez serxweş kiribûm.

Aha ji ber wê ye, her ku bayekî hênik bi ser min ve bifûre, sînga xwe heta dawiyê li ber vedikim û ji bo xatirê wê rojê jana dilê xwe reng bi reng boyax dikim, li bafirokan bar dikim, li ber bayê dixim û silavekê dişînim ji te re.

Wê şeva em li qata jorê, li bin ezmanê bilind, bi kêf û henek rûniştin, ji çavên te yê reş stêrk li ser min dibariyan. Ne yeko yeko bi hezaran bi hev diketin û bi ser min ve dibariyan. Ji ber çirîskên çavên te bahoq radibûn, min hildigirtin bi ser ewran dixistin.

Wê rojê, di bin brûyên reş ên xwezayî de, di bîbîkên çavên şehla de, te stêrkan bi cî kiribûn, ne

û te hemû kûlîlkên li ser dinyayê bi xwe re dianîn odeya min. Hemû rengên ku çavan hildidan li ser te bûn, hemû bîhnên ku dilan hildidan ji te difûriyan, beybûnan cot bi cot xwe li ser dêmên te danîbûn, ji nav herdu brûyên reş laleyek dirêjî nav eniya te dibû, guleke sora nûbuşkuvî xwe li ser lêvên te danîbû û hemû bilbizêkên welatê min xwe li dora gewriya te lefandibûn.

Bi her gava te ya ku tu bi ber min ve dihatî, Xecê xwe diavêt dû Siyamend û ber bi Sîpanê Xelatê ve dibezîyan. Bi her liva te ya ber bi min ve, Zîne di nav baxçeyê xas de ramûsanek keremî Mem dikir. Û gava bi ken û awirên ji dil, te destê xwe dirêjî min dikir, Edûlê li ser sîniya zêrîn di fîncana ferfûrî de qehweyê dirêjî Dewrêşê Evdî dikir.

Û di gava herî nêz de, gava xwedawenda

dinaliya, dest bi nihi-randineke nermik kiribû, her ku baranê kela dilê min sivik dikir, nalînek ji kakilê dilê min bi rê diket û bi nav hemû nalînen evîndaran diket. Û gava baranê ji agir zêdetir kir û êdî wek ku ji devê kûz dihat xwarê, dilê bi dû evîneke agirî ketibû, tevî hemû tendûrên di quncikên veşartî de pêdiketin jî, xwe spart wê barana bîhna sêvan jê dihat. Dilê min nerm kir bi xwe re kir av, herdu av tevîhev bûn û di demeke nediyar de, di demeke bêşahid de, wek razeke ji paş çiyayê Qafê, di nav herdu baskên teyrê sîmir de, bi hev re herikîn nav çemê evînê.

Ji ber wê ye, gava li ciyekî reşîşkên baranê dest pê bikin, ji kanîkên çavên min jî çend dilop hêşir bi rê dikevin. Ji bo bîranîna wê şevê, wan tevî gurrîna ewran dikim û ji te re dişînim.

Piştî demekê te xwe kir çivîkeke xapînok, her ku ber bi te ve dihatim te firrek din dida xwe. Her ku min bi gavek nêzikî li te dikir, tu bi gavek din wê de diçûyî. Wek mecnûn bi dû te ketibûm. Bi roj li dû te dibetîlm, bi şev di nav bîranînan de digevizîm. Kursiya te ya zêrîn di nav qesra dilê min de bêxwedî mabû. Her tim li ber çavên min, tu bi gavek ji min dûr bûyî. Dengê te dihat min lê wek ku çol û çiya di nav me de bin, bi salan ji min dûr bûyî. Ji dengê te yê xweş mest dibûm, ji zimanê te yê şêrîn lal dibûm lê di dil de kaniya xeman derbibû. Pêlên janê mejiyê min ditevizandin. Teqet di lingên min de nemabûn.

Gava cara dawîn te firr da xwe û te xwe kir xezaleke ji xezalên beriyê, ez bêhêz û hêvî li ciyê xwe ketibûm. Ma ka min ê bi vî halê xwe yê brîndar, li vê beriya bêserûber çawa te xezalê zevt bikira? Lê bipêketina te, betleke şêrîn, îbadetke pîroz bû, ez hîn jî di nav deryaya wê eşqê de serxweş im.

Ji ber wê ye, her ku ez çivîkekê bibînim, bîranînen evîna xwe, ji nû ve bi rûh û can dikim, li ser baskên wê bar dikim û ji te re dişînim.

Ji ber wê ye, ji bo dengê dilê xwe bigihînim te, her serê sibê di hilhatîna rojê de, stranekê li tîrêjen rojê bar dikim û bi dû te xezalê dixînim.

li rûyê ezman lê ew stêrk di nav dilê min de dibiriqîn û her diçûn mezin dibûn. Her ku evîn bi çavên te diket, her ku ken bi rûyê te diket ez di nav stêrkan de dixeriqîm. Te hemû stêrkên galaksiya kadizê bi ser min ve bi rê dikirin.

Wê rojê herdu çavên te bibûn du durr, du kaniyên ku çirîskên evînê jê dipekiyan, çirîskên ku di gavê de dibûn stêrk û bi ser min ve dibariyan. Wê şevê min ji kenên rûyê te, ji birqên çavên te tas bi tas çirîskên evînê vexwarin.

Ji ber wê ye, ez êdî bi şev nikarim li ciyên sergirtî rûnim, li jorên banan rûdinim û xwe davêjim bextên stêrkan. Stêrkên ku çavên te yê şehla tînin bîra min û çizînî bi dilê min dixin. Ji bo xatirê wê rojê janên dilê xwe bi çirîskên stêrkan dinexşînim, çend rêzikên ji nav dilê xwe jî li wan nexşan zêde dikim û ji te re dişînim.

Her serê sibê te xwe dikir xwedawenda kulîlkan

kulîlkan, bi ramûsaneke nazenîn hemû kulîlkan ji min re diyarî dikir, demsal dibû bihar û di kulîlkzeviyên nav dilê min de, reqsa kulîlkan dest pê dikir. Hemû rengên xwezayê xwe li hevdu dilefandin û radibûn semayê. Heta min xwe ji wê dinyaya bi bîhn û rengên te tijî dibû xelas dikir, roj li min dibû êvar.

Ji ber wê ye, her ku ez çav li kulîlkekê bikevim ji kulîlkzeviyên dilê xwe, qevd bi qevd kulîlkan berhev dikim, cotek ramûsan jî li ser dikim û ji te re dişînim.

Di wê şeva baranê de, wê şeva ku agir bi dilê min ketibû û hemû laş dabû ber şewatê, te jî xwe kiribû baran û li deriyê min xistibû. Pêsiyê hûrik hûrik reşîşkên baranê dest pê kiribûn, û paşê wê barana li ser agirê dilê min dibariya hêdî hêdî gurr bibû. Her ku şewata canê min sivik dibû, wî dilê bi zarezar di nav agir de

EHMEDÊ XANÎ HAYATI VE ESERLERİ

"Ehmedê Xanî" kimdir, nerelidir?

Əvvəli ötən sayımızda

Mümkün mü çark-ı feleğin dönmesi lehimize?
Mümkün mü bir şans yıldızının doğması bize?

Bizim içimizden de bir hükümdar çıkıversin
Bizim aramızdan da bir padişah kalkıversin

Eğer bizim de bir yüksek başımız bulunsaydı
Kendisi iyiliksever ve şiir taliplisi biri olsaydı

O zaman sikkeyle tasdik edilecekti külçemiz
Bu külçe kalmazdı böyle şüpheli ve değersiz

Şayet bizim de bir padişahımız olsaydı
Ve Allah ona bir külah layık bulsaydı

Ona da oturacağı bir taht tayin olsaydı
Elbette bizim de bir geçerliliğimiz olacaktı

Biz yetimlere merhamet edip acıyacaktı
Bizi namert olanların elinden kurtaracaktı

Asla bize galip gelmeyecekti şu Romlar
Ve olmazdı baykuş'un konduğu yıkıntılar

Olmazdık kendilerine hükmedilen fakir insanlar
Olmazdık Türk ve Farslara mağlup ve itaatkar

Gerçi türk ve taciklere bağımlı olmak ayıptır
Ama bu ayıp Kürtlerin ileri gelenlerin ayıbıdır

Bu, Kürtlerin hükümdar ve yöneticileri için utançtır
Şairlerin ve fakirlerin bu konuda ne suçları vardır?

Şaştım kaldım Allah'ın hikmetinde
Acaba Kürtler bu dünya devletinde

Neden böyle hep mahrum kalmışlar?
Neden hep böyle yönetilen olmuşlar?

Çünkü kendi aralarında birlik sağlamazlar
Hep ayrılık ve isyanlar içerisinde yaşarlar

Eğer biz de birlik ve beraberlik içinde olsaydık
Birbirimize uyup aramızda ittifak oluştursaydık

O zaman tamamlayacaktık hem dini hem devleti
Ve elde edecektik o zaman hem ilmi hem hikmeti

Tüm bu Romlar, Araplar ve Farslar
Hepsi bizim için hizmetçi olacaktılar

İlk günden işgalin sonlarına kadar Kürt emirlikleri biri kurulup diğeri işgal edildiğinden ve işgalciler kovulduktan sonra üçüncü bir emirlik olarak tekrar ortaya çıktığından, Kürt coğrafyası'nın siyasal haritası hep değişmekteydi. İşte biz Xanî'yi, Kürt coğrafyası'nda sürekli olarak kazanan bu operasyonları gerçek anlamda ifade eden, Kürt topraklarının ve onun emirliklerinin kendi öz güçleri etrafında birleşmesini savunan ve dağınık emirliklerin birbirine katılarak, işgalci iki tarafa karşı dayanabilecek birleşik bir devlet haline gelmeleri gerektiğini savunan bir fikir önderi sayıyoruz.

Kürt coğrafyası'nda burjuvazi etmenlerinin ortaya çıkmasına paralel olarak kendi etki alanını genişletme çabına düşen bazı Kürt emirliklerinin diğer bazılarının saldırmasıyla patlak veren emirlikler arası savaşlar, ortak bir devlet kurulmasına olanak sağlamamış, Kürtler'e ve topraklarına büyük zararlar vermiş, kültürel ve ekonomik olarak gelişmelerini engellemiştir.

Kürt toprakları'nın parçalarının birleşmesini engelleyen ve onun ekonomik koşullarını oldukça kötüleştiren Osmanlı ve İran işgalleri de olmasaydı, Kürt emirliklerinin kendi aralarında birlik oluşturarak birleşik devlet kurmuş olabileceklerini de göstermektedir. Bu arada bugün Kürtlerin ekonomik durumunun bu emirlikler dönemine nispeten çok daha kötü olduğunu da görüyoruz.

Tüm bunların kaçınılmaz sonucu ve gerekçesi olarak Xanî, kendi ulusunun bir hükümdarı (padişah) olmasını, dolayısıyla Kürt beylerinden birinin seçilerek kendisine

taç giydirilip, tahta çıkmasını arzulamakta ve böyle bir hükümdarın yönetimi altında gerçekleşecek olan ulusal bir birlikten başka Kürtler için bir çözüm bulamamaktadır.

Kültürel ve dilsel açıdan

Kürt coğrafyası Xanî'den önce başlayıp ve onun döneminde de devam eden ilmi ve kültürel önemli hareketlere beşiklik etmiştir. Bu hareketlerde Kürt beylerince de desteklenen medrese geleneği çok önemli bir rol oynamıştır.

IV. Murad zamanında beyliğine son verilen Bitlis beyi Mîr Abdal'ın din, tarih, dil, biyoloji, tıp ve coğrafya gibi farklı alanlara ait dört binden fazla kitabından oluşan kütüphanesi yakılmıştır.

Kürtlerin dinsel ve dilsel kültürlerinde önemli bir yer tutan ve Kürt beyleri tarafından Kürt coğrafyasının dört bir tarafından davet edilen öğretmenler tarafından ders verilen bazı medreseler şunlardır:

- 1- Mîr Abdal Medresesi
- 2- Kızıl Medrese
- 3- Şerefiye Medresesi
- 4- Davudiye Medresesi
- 5- Qehban Medresesi
- 6- Mîr Hasan Veli Medresesi
- 7- Beş Medrese
- 8- Muradiye Medresesi : Xanî'nin eğitim ve öğretim gördüğü Bayezid'deki medresedir.

Ehmedê Xanî'nin yaşadığı dönem ve ortamda dört dil önem taşıyordu. Bunlar Kur'an dili Arapça, edebiyat dili Farsça, resmi dil Osmanlı Türkçesi, ve halkın konuştuğu dil olan Kürtçe idi.

Bu dört dile de hakim olduğu anlaşılan Xanî eserlerini kendi anadili Kürtçe olarak yazmayı tercih etmiştir. 2656 beyitlik olan "Mem û Zîn" adlı eserinde yaklaşık olarak 27000 kelime kullanmıştır. Arapça 6015, Farsça

918 ve Osmanlı Türkçesi'nin 26 kelimelerinden yararlanmıştır. 20000 civarı saf Kürtçe kelime kullanmıştır.

1927 yılında yazılmış olduğu halde, Cumhuriyet'in kurucusu Atatürk'ün "Gençliğe Hitabesi"ni orijinal hali ile günümüz Türkçesi ile sadeleştirmeden okuduğumuzda bir şey anlayamaz olduğumuzu farkedebiliriz.

Sadece bu örneği gözönünde bulundurursak, 1665 yılında "günümüzde dahi eğitim dili olmayan bir dil ile" yazmaya başlayan Ehmedê Xanî "Neden sadece Kürtçe kullanmamıştır" gibi eleştirilere cevap verebileceğiz.

Xanî, "Mem û Zîn"nin 2478. beyitinde Kürtçe, Arapça ve Farsça kelimelere, beyitlerini, nükteli nazım ve edebi bir ustalık olan kelime oyunu olarak birleştirmek için kullandığını açıklamaktadır.

Xanî "Mem û Zîn"i yazarken taşın altına elini koyarak büyük özverilerde bulunmuştur. Döneminin geçerli iki dili olan ve duru şarab'a benzettiği Arapça ve Farsça yerine, gereken ilgiyi göremeyeceği için tortuya benzettiği kendi anadili Kürtçe ile eserlerini yazmıştır.

Kendisi duru şarabı bırakıp tortuyu içti
Yani inci gibi bir dil olan Kürtçe'yi seçti

Bu dili düzene koydu, verdi ona bir çekidüzen
Umum halkı için cefalar çekti bunu yaparken

Ne yapayım ki pazar kesattır, durgundur
Değerli kumaşın hiçbir müşterisi yoktur

Xanî'ye göre Kürt dili ve edebiyatına olan ilgisizliğin ve pazarın kesat oluşunun temel nedeni bu dil ve edebiyata sahip çıkacak bir Kürt bey'inin olmamasıdır. Dolayısıyla Xanî'yi en çok üzen şey, özelde kendi yazdıklarını, genelde Kürt dili ve edebiyatını sahiplenecek ve iktidarıyla bunu onaylayıp teşvik edecek bir Kürt bey'inin bulunmayışıdır.

Şayet bizim de bir sahibimiz bulunsaydı
Yüksek himmetli ve söz dostu olsaydı

O zaman ilim, yetenek, kemal ve de irfan
Bunlarla birlikte şiir, gazel, kitap ve divan

Eğer yanında geçerli olsaydı bütün bunlar
Onun yanında makbul olsaydı bu paralar

O zaman manzum sözlerin bayrağını kapardım
O bayrağı dünya damının tam üstüne asardım

Şayet bize de bir kez olsun şöyle bir baksaydı
Kutlu yüzünü bir kez olsun bize de doğrultsaydı

Bu sözlerin hepsini şiir haline getirecekti
Bu pulların tümü dinara dönüşecekti

Ama her şeye rağmen Xanî, bir Kürt bey'inin yönetimini, başında Kürdün bulunmadığı bir yönetime tercih etmektedir.

Xanî'nin günümüze ulaşan ve kendisine ait oldukları kesin olan eserler dört tanedir:

- 1- Nûbehara Biçûkan
- 2- Eqîdeya İmanê
- 3- Mem û Zîn
- 4- Dîwan

1- Nûbehara Biçûkan: Çocukların İlkbaharı

Xanî Kürtçenin ilk iki dilli sözlüğü olan "Nûbehara Biçûkan" adlı eserini 1683 yılında yazmıştır. Kısa bir önsöz, 13 kıta, 220 civarında beyit ve yaklaşık 1000 Arapça kelime ile bunların Kürtçe karşılıklarından oluşan bu sözlüğünü 33 yaşında iken hazırlamıştır.

Bu Kürtçe sözlüğün giriş kısmında Kürt çocuklarının eğitimi için yazdığını açıkça belirtmekte ve çocuklara Kur'an-ı Kerim'i bitirir bitirmez ders kitabı olarak ilk önce bu sözlüğün öğretilmesini istemektedir.

Bu eser seçkin olanlar için değildir
Belki küçük Kürt çocukları içindir

Kur'an-ı bitirdikleri zaman onlar
Gözleri açılıp bilgi sahibi olmalıdırlar

Bu eser üç açıdan önem taşımaktadır.

Birincisi, Kürt alimleri, Xanî'nin bu sözlüğünü "medreselerde okutulmasını" gerçekleştirmişler ve Kur'an-ı Kerim'i bitirip medreseye başlayan Kürt çocuklarına bu kitabı ders kitabı olarak okutmuş ve ezberletmişlerdir. Medreselerin işlevini yitirdiği "Cumhuriyet sonrası"nda bile Kürt medreselerinde bu eserin okutulmasına ve ezberletilmesine devam edilmiştir.

İkincisi, çocuk edebiyatı alanında yazılmış ilk Kürtçe kitap olması

Üçüncüsü, Kürtçe yazılmış ilk iki dilli sözlük olmasıdır.

2- 'Eqîdeya İmanê: İnanç Risalesi

Xanî 70 beyitten oluşan bu eserini aruz ilminde "mutekarib" adı verilen bir vezin sistemiyle 1687 yılında yazmıştır. Bu kitapta İslam'ın inanç esaslarını bu esaslarla ilgili görüş ayrılıklarının ayrıntılarına girmeden "Sunni Eş'arî" ekol çerçevesinde işlemiştir. Nûbehar gibi Xanî bu eserini de medreselerde okutulan ders kitapları arasına katmak amacıyla Kürtçe yazmıştır. Böylece Kur'an-ı Kerim'i bitiren Kürt çocukları Nûbehar ile kendi anadillerinin temel sözcük ve terimleri ile tanışmaları, "Eqîdeya İmanê" ile de temel dini bilgileri yine kendi anadilleriyle öğrenmeleri amaçlanmıştır.

ardı gelen sayımızda

Hazırlayan: Mustafa ÖZER

Mustafaozer34@hotmail.com

Kürtler, Kuzeyde Azərbaycan'dan, doğuda Hazar Denizi, Fars və Huzistan'ı kapsayan Güney Batı İran'a, güneyde Basra Körfezi'nden, batıda ise Fırat Nehri'ne kadar uzanan coğrafiyanın en kadim sakinleri arasında yer almaktadırlar. Mezopotamya'nın kadim sakinleri Kürtlerin adı, dili və ana vatanları hakkında çağlar boyunca fərqli tezler iləri sürülmüştür. Fəkat bu tezler çoxu zaman əfsanelərə dayanan və mitologiyaları bilə aşan hurafələrə vardırılmışdır.

Modern çağ akıl, bilim və kəriğin öncələndiyi bir yüzyl olması hasebiylə bu tür tezlərə itibar etməmeyi əksinə bilimsel yöntemlərlə bu ulusun tarihini, dilini və etnografiyasını ortaya koymayı zorunlu kılan bir çağdır. İşte bu etkenlerden hareketlə Kürtlerin kökeni, anavatanı və dili üzərində yaptığımız araştırmalar sonucunda önemli sonuçlara ulaştık.

Tabii ki sosyal bilimlər durağan değıl əksinə sürekli bir devinimi bünyelerində barındırırlar. Ulaşılan nəticələr kesin konuşmak için yeterli olmamakla birlikte bu alanda yeni çalışmalara zəmin oluşturulması açısından temel görevi görmektedir. Öte yandan Kürdolojinin ana problemleri arasında da yer alan bu konulara katkı sunmak düşüncəsiylə bu çalışma kaleme alınmıştır. Konu ilə ilgili daha önce yapılmış çalışmalar yahut iləri sürülmüş tezler və tartışmalar üzerinde durmaktan ziyade ele geçen materyali yarı işlenmiş bir şekilde konunun muhataplarına sunuyoruz.

Kürtlerle ilgili yazıldığı bilinen en eski eser Ebu'l-Hasan el-Medaini (ö. 840) tərəfindən kaleme alınmış və İslam'ın yayılmaya başladığı dövəmdə, Kürtler və İslam ordusu arasında meydana gəlmiş olan savaşları anlatan el-Qila' wel-Ekrad (Kaleler və Kürdlər) isimli eserdir.1 Günümüze ulaşmayan bu eserdən Taberi yararlanmıştır.

Kürtler hakkında yazılan en eski eserlərdən biri də Tarih, Botanik, Dil və Astronomi gibi bilimlərdə dərin bilgiyə sahip olan Ebu Hanife ed-Dineweri (ö. 895)'yə aittir. Dineweri, Ensabu'l-Ekrad (Kürtlerin Soykütüğü) isimli eserində Kürtlerin kökeni və soyu ilə ilgili araştırmalarını bir araya getirmiştir. Eserin varlığı isə kendisinden çok sonra yaşamış yazarlar tərəfindən yapılan alıntılar sayəsində öğrenilmiştir.2 Henüz herhangi bir nüshası günümüze ulaşmayan bu eserin, Kürtlerin kökeni və dillerinə dair önemli bilgileri içerdigi muhakkaktır. Rus Oryentalist Romaskevich yaptığı araştırmalar sonucunda Saint-Petersburg Asya Müzesi'nde Risaletu Ensabi'l-Ekrad isimli bir eser gördüğünü söylemesine rağmen bunun kime ait olduğunu kaydetmez.3

Bu başlık altında Muhammed Efendi eş-Şehrezori (ö. 1667) tarafından bir eserin kaleme alındığı bilinmektedir.4 Romaskevich'in bahsettiği yazmanın bu yazara ait olma ihtimali ilə beraber Dineweri'ye ait olması da mümkündür. Bu elyazması incelendikten sonra konu netliğe kavuşacaktır. Şehrezori, ayrıca Arapça bir Kürt Tarihi kaleme aldı. Tarixu Kurdistan adını taşıyan bu eser Irak'ın Samerra kentindeki Askeriyyin Kütüphanesi'ndedir. 1113/1701 yılın-

da kopya edilmiş olan nüsha 270 varak 540 sayfadır.5

Kürtler hakkında eserlerinde yer veren en eski yazarlara gelince bunlar arasında muhakkak ki Mesudi ilk sıralarda yer alır. Nitekim o Murucu'z-Zehab we Ma'dinu'l-Cevahir ve et-Tenbih we'l-İşraf isimli eserlerinin her ikisinde de Kürtlere yer vermiştir.6

'Kürtlerin soyları və kollarına gelince; insanlar onların kökeni konusunda görüş ayrılığına düşmüşlərdir. Bir görüşə görə Dahhak isimli kralın sırtında yılanə benzer iki tane çıkıntı çıkmıştı. Bu yılanə benzer çıkıntılar sadəcə insan beyniylə besleniyordu. Dahhak bu uğurda çok sayıda Fars öldürdü. Dahhakın veziri hergün bir erkek və bir köç kesiyor, beyinlərini birbirinə karıştırıyor və Dahhakın sırtındaki bu iki yılanə benzer çıkıntıya sürüyordu. Kurtulanlar da dağlara kaçıyorlardı. Burada yalnız başlarına yaşamaya başladılar və çoğaldılar. İşte Kürtlerin kökeni bu olaya dayanır. İşte Kürtler dağlara kaçan bu insanların soyundandırılar. Zamanla kollara ayrıldılar.'7

Mesudi, Kürtlerin kökeni ilə ilgili olarak iləri sürülen bütün görüşləri kaydettikten sonra kendi görüşünü de söyler. 'Kürtlerin kollarına gelince isə bunlar Dinewer və Hemedan şəhirləri arasındaki bölgədə yaşayan Şohcan, Azərbaycan bölgəsindəki Kinkewer bölgəsindəki Macurdan, Hezbanilər, el-Cibal denilən Zağros Dağlarında Şadincan, Lur, Madincan, Mezdincan, Barisan, Xali, Cabarqi, Cawani, Mistegan, Şam bölgəsindəki Dünbülilər, Yakubilər, Musul və Cudi Dağı eteklərində yaşayan Hristiyan Cozkan aşiretleridir. Kürtler içərisində Hz. Osman'ı suçlayan bir grup Harici də vardır.'8 Mesudi, Kürtlərlə ilgili olarak mitolojiyə varan akıl almaz söyləncələrə bilə yer verdikdən sonra kendi kanaatini bildirir. Ona görə Kürtler Kuzey Mezopotamya'nın ünlü Arap kabileləri Mudar və Rebia'ya mensupturlar. Fəkat gerek Mesudi və gerek o dövəmdəki bir çox yazar arasında yaygınlık kazanmış hətta bazı Kürtler tərəfindən bilə benimsənmiş gibi görünen bu algının, Arap olmayan Müslümanların itibar kazanma düşüncəsindən hareketlə oluşmuş və ya oluşturulmuş olduğü düşüncesindəyiz. Nitekim Arap olduğünü iddia eden Kürtlərə günümüzde bilə rastlamak mümkündür.

Kürtlerin Ülkesi

Kürtlerin yaşadıkları en eski ana vatanları və tarih içərisində yaşadıkları ülkeler yeterince bilinmemektedir. En meşhur kanaat onların Mezopotamya'nın yerli halkları arasında olduğüdür. Kuşku yok ki Kürtlerin tarih içərisində yalnızca Mezopotamya'da yaşadıkları söylene-
mez. Çünkü yaptığımız araştırmalar-
da Kürt coğrafiyasının daha geniş bir
bölgəyi kapsadığını gördük. Özellikle
Batı İran'ın Kürtlerin önemli yerleşim
yerleri arasında olduğü kaynaklar
tarafından dile getirilir. Çoğunlukla
dağlık olan bu coğrafyada yaşam
koşulları tabii ki zordur. Mesudi,
Kürtlerin bu çetin coğrafyada yaşamı
kendii istekleriyle tercih etmediklerini
bilakis maruz kaldıkları zulüm və
baskıdan dolayı dağlara çekilmeye
mecbur kaldıklarını ifade eder.

Kürtlerin yaşadıkları coğrafya ilgili araştırmalar yapan bilginlerin en önemlisi kuşkusuz İbn Hawqal'dır. Aslen Nusaybin'li olan bu yazar Kürtlerin yaşadıkları coğrafya ilə ilgili çok önemli bilgiler verir. İbn Hawqal, Suretu'l-Ard (Yeryüzünün Şekli) isimli eserinde en eski Kürdistan haritasını resmeder. İbn Hawqal el-Cibal denilən Zağros Dağları arasında kalan geniş bölgəyi kapsayacak şekilde Mesayifu'l- Ekrad we Meşatihim (Kürtlerin Yaylak və Kışlakları) adı altında Kürd coğrafyasına yer verir.

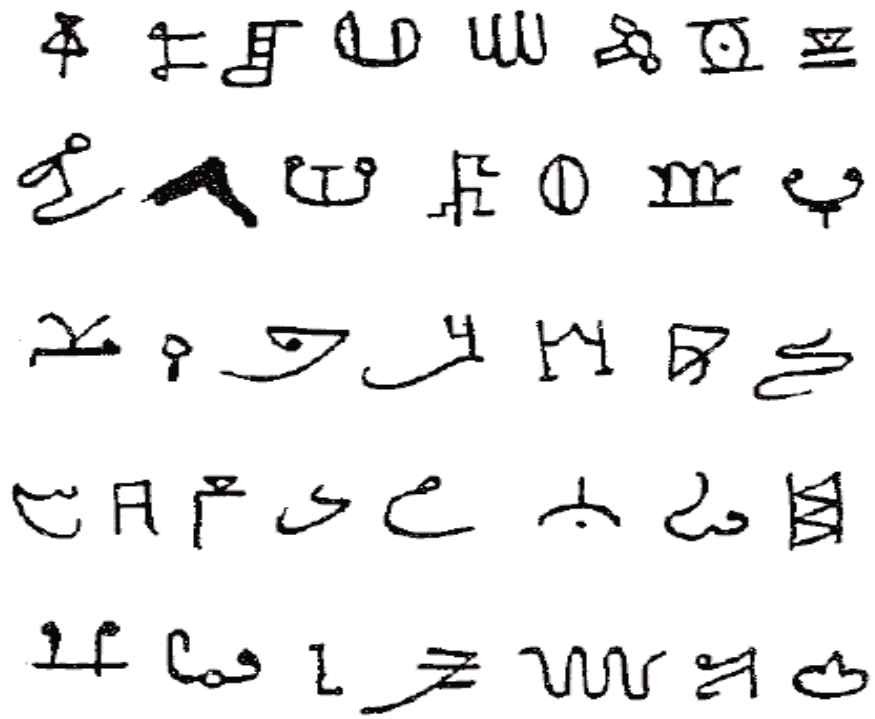
Bu haritadan hareketlə Kürtlerin anavatanlarından birinin Zağros Dağları olduğü kesinlik kazanmaktadır.9 İbn Hawqal, Zağros Dağlarında yaşayan Kürd aşiretleri arasında Humeydi, Lari, Hezbani və Mihrani gibi önemli aşiretleri sayar.10

Kürtlerin yaşadıkları coğrafya hakkında bilgi veren bir diğər bilgin Türk Dili uzmanı Qaşgarlı Mahmud'dur. Qaşgarlı Mahmud, Diwanu Luğati't-Türk isimli meşhur Türkçe-Arapça sözlüğünde çizdiği dünya haritasında Şam Azərbaycan,

arasında Remican diye meşhur olan Ciloyeh'in Zemm'i, Şehriyar'a ait Mazincan Zemmi, Salih oğlu Hüseyine ait Diwan Zemmi, Leys oğlu Ahmed'e ait Lewalacan Zemmi, Kariyan Zemmi gibi önemli Zemmli sayar. Daha sonra Fars bölgesindeki Kürd aşiretlerini sıralar. Bunlar isə, Kirmani, Ramani, Meyden, Beqili, Bendazmehri, Sebbahi, İshaqi, Azırgani, Suhreki, Temadehni, Ziyadi, Sehrewi, Bendazqi, Xusrewi, Zenci, Safari, Şehyari, Mihraki, Mubareki, İstamehri, Şahewi, Furati, Selmoni, Syari, Azaddoxti, Muttalibi, Memali, Lari, Berazdoxti, Şahkani ve Celili aşiretleridir.

İbn Hawqal Kürd, Aşiretlerinin bu saydıkları ile sınırlı olmadıklarını daha fazla olduklarını, yaklaşık olarak yüz tane aşiretin bulunduğunu kendisinin isə sadəcə otuz civarında aşireti saydığını söyler. Şayet Zek%t Divanları incelenirse bu sayının artacağını söyler. Zira bu arşivlerde bölgədə yaşayan Kürd aşiretleri ve sayıları hakkında istatistiksel veriler mevcuttu. Ona görə burada yaşayan Kürtler

Qədim

İrakeyn (İrak-ı Arap və İrak-ı Acem), Mısır və Hicaz Yarımadası arasında kalan bölgəyi Ardu'l-Ekrad (Kürtlerin Ülkesi/Kurdistan) olarak isimlendirir. Tarif edilen bu yer tam olarak Mezopotamya'yı kapsamaktadır. Böylelikle Mezopotamyanın Kürtlerin en eski yurtlarından biri olduğü kesinlik kazanmaktadır.

İbn Hawqal'ın Kürtlerin anavatanı olarak saydığı yerlərdən bir diğəri də Fars Körfezi'dir. İbn Hawqal burada yaşayan Kürtlerin, Zemm dedikleri bir sosyal örgütlenmeye sahip olduklarını söyler. Her bir Zemm'e ait köyler və şehirler vardır. Bütün bu yerlərin vergisini bir Kürt yönetici toplar. Bu kişii kendisine bağlı yerlərin yararını gözetmek, kervanları güvenli bir şekilde geçirmek, bu amaçla yol güvenliğini sağlamak, bağlı bulundukları sultanın işlerini yürütmek və emirlerini uygulamakla sorumludur. Bu Zemmlier birer federal idare birimleridir. Bunlar

toplam 500 bin eve sahiptirler. Her bir aşirette bin tane atlı vardı. Yaz və kış beraber sürülerinə mera bulmak için yaylak və kışlaklara çıkarlardı. Soğuk bölgə sınırlarında yaşayanlarda bu tarz bulunmazdı. Burada yaşayan Kürtler koyun və katır beslerlerdi. Deve onların bulunduğü bölgədə çok azdı. Kürtler binek olarak çoğunlukla katırlara binerlerdi. Yaşam tarzı olarak Araplara benzerler.11

Yukarıda verilen kayıtlar daha çok İran Kürtleri için geçerlidir. Çünkü İran Kürtleri göçbə yaşam sürerken Mezopotamya Kürtleri isə yerleştiler. Bu nedenle Kürtlerin tarih içərisində kurdukları devletlərin büyük çoğunluğunun Mezopotamya və civarında olduğü görülmektedir. Mezopotamya Kürtleri daha çok tarım, botanik və sanat alanında dahaileri bir seviyedeydiler. Bu durum yerleşik olmanın sonucudur.

Kürtlerin dili ve alfabesi

Kürtlerin dili, edebiyatı, yazısı ve kullandıkları alfabe hakkında yeteri kadar araştırma yapılmadığı gibi maalesef ispatlanmamış tezler irdelemeden, sorgulanmadan kabul görmektedir. Kanaatimizce bu yaklaşımın temelinde kolaycılık yatmaktadır. Konuyu etraflıca araştırmak konuyla ilgili dokümanları toplamak ve analiz yapmak yerine daha önce ileri sürülmüş ve kulağa da hoş gelen tezler kabul edilmektedir. İşte bu eksiklikten hareketle yaptığımız araştırma neticesinde Kürd diliyle ilgi çok önemli ilgi ve belgelere ulaştık. Kürt dilinin yok sayıldığı ve başka dillere yamandığı ve komşu dillerden derlendiği yönündeki iddiaların dilendirildiği bugünlerde ortaya çıkan bu belgeler oldukça anlamlı olacaktır kanısındayız.

Mesudi, Kürtler hakkında bilgi verdikten sonra Kürtçe hakkında da, 'Kürtler Araplar ve Farslara komşu olarak yaşadılar. Onların dillerinden etkilendiler. Dillerine birçok yabancı kelime girdi. Kürtlerin her bir kolunun

lardı. Fakat bu iki milletin arasındaki mesafe yer ile gök kadardır. Bununla beraber antik dönem Kürtlerinin önde oldukları bilim dalları tarım ve botanik gibi tabiat bilimleriydi. Kürtler kendilerinin Pinoşad'ın soyundan geldiklerini iddia ederlerdi. Hz. Âdem'e nisbet edilen Tarım Kitabı, Safaris ve Kosami'ye ait kitaplar onların sıkça başvurduğu kitaplardı. Kürtler Yedi Kitabın yanı sıra Dewanay'a ait Mushaf'ın kendilerinde olduğunu, sihir ve büyü ilimlerinde bilgi sahibi olduklarını iddia ederlerdi. Fakat kanaatimizce durum böyle değildir. Çünkü bu bilim ve sanatlar Kürtlere Keldaniler aracılığıyla ulaşmıştır. Keldaniler bu bilimlerde Kürtlerden önce gelirler. Bu nedenle Keldaniler ve Kürtler arasında da bu konuda geçmişten gelen bir düşmanlık ve çekememezlik vardır.'¹⁴

İbn Wahşiyye böylece mensubu bulunduğu Keldanilerle Kürtler arasında süregelen bir mücadele ve rekabetten söz etmektedir. Gerçekten de Keldaniler bilim alanında çok ileri oldukları gibi köklü geçmişleriyle de

dünyasına sunulmuş oldu. Eserin diğer nüshaları Paris Bibliotheque Nationale (Ulusal Kütüphane) 6805 numarada 131 sayfa bir nüshası ile Tahran Sipehsalar Kütüphanesi'ndeki muhtasar nüshalardır.

İbn Wahşiyye'nin yaptığı çevirilerin akıbeti ne oldu bilemiyoruz. Dünya kütüphanelerinde bulunan Arapça el yazmalarının hemen hemen hepsini taramamıza rağmen bu çevirilerin izine rastlayamadık.

Endişemiz şu ki Moğollar, Mezopotamya'yı işgal edip ünlü Bağdat kütüphanelerini yaktıklarında bu çevirilerin bu esnada yok olmasıdır. Umut ederiz ki bu çeviriler bir gün, gün yüzüne çıkar ve daha net bilgilere kavuşuruz. Ancak elimizdeki bu alfabenin varlığı bile çok büyük bir şanstır. Bu alfabeden hareketle Mezopotamya ve civarında bulunmuş antik döneme ait tabletler incelenebilir ve bu alfabe ile yazılmış dokümanlar okunup Kürdoloji'nin karanlık tarafları aydınlatılır.

12- Mesudi, s. 122

13- Hayatı ve eserleri için daha geniş bilgi için bkz. İbnu'n-Nedim, *Kitabu'l-Fihrist*, thq. Rıza Teceddüd, Tahran 2003, 305, 372, 379, 419-424; İbnu'l-Ekfani, *İrşadu'l-Qasid İla Esna'l-Meqasid*, thq. Mahmud Fahvi, Beyrut 1998, 68, 70, 73

14- İbn Wahşiyye, *Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam*, thq. İyad Xalid et-Tebba, Beyrut 2003, 202-203; İbn Wahşiyye en-Nıbtı, *'Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam' En-Nedwetu'l-Alemiyyeti's-Samine Li Tarixi'l-Ulum İnde'l-Arab*, idad, Yahya Mir Alem, Muhammed Hassan et-Tayyan, Muhammed Mir Ayati, Kahire 2004, s.9-11, 19-23

15- Qadı Said el-Endelüsi, *Tabaqatu'l-Umem*, thq. Hüseyin Munis, Qahire 1993

16- İbn Wahşiyye, s. 204

17- İbn Wahşiyye, s. 205

18- Geniş bilgi için bkz. Ebu Hanife ed-Dinewerî, *Bal ve Bal Arısı*, trc. Ümit Demirhan, Hivda İletişim, İstanbul 2008

kürd əlifbası

kendine özgü bir dili vardır', der.12

Bununla beraber Kürtlerin hangi alfabeyi kullandıkları hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yoktur. Bilinen tek şey İslamiyeti kabulden sonra Farslar ve Türkler gibi milletler gibi onların da Arap alfabesini kullandıkları yönündedir. Nitekim şu anda bilinen en eski Kürt edebiyat eserleri bu alfabe ile kaleme alınmıştır. Burada akla gelen soru tabii ki İslam'dan önce Kürtlerin hangi alfabeyi kullandığı sorusudur. İşte bu sorunun cevabını ünlü Keldani bilim insanı İbn Wahşiyye tarafından kaleme alınan antik alfabelerle ilgili eserde buluyoruz.

Tam adı Ebubekir Ahmed b. Ali b. Qays b. Muxtar b. Abdulkerim b. Harşiyya b. Bedniyya b. Bernatiyya b. Alatiyya el-Kesdani olan İbn Wahşiyye, Kufe'ye yakın bir kasaba olan Qissin ve Cünbula şehirlerine mensuptur. Keldanilerin önde gelen ilim insanlarından. Sihir-tılsım, kimya, antropoloji, ziraat, dinler tarihi, mühendislik gibi alanlarda derin bilgi sahibiydi. Öte yandan Abbasiler döneminde önemli tercüme faaliyetlerinin içerisinde yer alanlardan biriydi. Keldanice ve Kürtçe'den birçok eseri Arapça'ya çevirdi. Doğum tarihi bilinmeyen İbn Wahşiyye 908 yılında öldü.¹³

İbn Wahşiyye antik dönemde kullandığı alfabelere dair kaleme aldığı *Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam* (Kalemlerin Sembollerini Öğrenmeye Tutkun Kimsenin Arzusu) adlı eserinde yer verdiği alfabeler arasında Kürt alfabesi de yer almaktadır. İbn Wahşiyye konu ile ilgili olarak şunları söylemektedir: 'Keldaniler kendi dönemlerinde bilim, felsefe ve teknik alanda insanların en bilgilileriydi. Antik dönem Kürtleri onlarla rekabet içinde ve onlara özenmeye çalışıyor-

Mezopotamya'nın en eski milletlerindendir. Bu millet içerisinde çok sayıda bilim insanı filozof, din adamı yetişmiştir. Astronomi ve matematik alanında da derin bilgiye sahiptiler.¹⁵

İbn Wahşiyye daha sonra Kürt alfabesiyle yazılmış eserlerin varlığından hatta bir defasında 30'a yakın Kürtçe kitap gördüğünden şöyle söz eder: 'Antik dönem yazılarından bir diğeri de bünyesinde başka alfabelerde bulunmayan farklı harflerin bulunduğu ve Kürtlerin iddiasına göre ataları Pinoşad ve Masi es-Sorati'nin kendi eserlerini kaleme aldıkları alfabadir. Burada Arapça karşılıklarını bulamadığımız bazı harflerin başka alfabelerde benzerlerini bulamadık. Gerçekten bu alfabe oldukça ilginç ve değişik bir alfabadir. Ben Bağdat'tayken bir lahit içerisinde bu alfabeyle yazılmış 30'a yakın kitap gördüm. İşte bu, söz konusu alfabadir.'¹⁶

İbn Wahşiyye'nin gördüğü bu kitaplar acaba kim tarafından ve hangi konularda yazılmıştı? Bu sorunun cevabını kısmen de olsa yine kendisi verecektir.

'Şam'da bu alfabeyle yazılmış iki tane kitabım vardı. Biri üzüm bağları ve hurma ağaçlarının dikimi ile ilgiliydi. Diğeri ise su kaynaklarının tespiti, kaynağı belli olmayan pınarların kaynaklarını bulma ve yüzeye çıkarma yöntemleri ile ilgiliydi. Ben bu kitapları Kürt dilinden Arap diline tercüme ettim. Bunu yapmaktaki amacım insanların bu eserlerden yararlanmalarını sağlamaktır.'¹⁷

İbn Wahşiyye'nin Kürtçe'den çevirdiği eserlerin Arapça isimleri ise şunlardır:

- Eflahu'l-Kermi we'n-Naxl.
- İlelu'l-Miyah we Keyfiyyetu İstixraciha we İstinbatih mine'l-Eradi'l-Mechuleti'l-Asl.

Başkomutan sınıra sızdı

ziyaretin Güney'e kara saldırısının gündemde olduğu bir döneme denk gelmesi dikkat çekti.

Türk Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Kürdistan'daki sınır birliklerine „gizli“ bir ziyaret gerçekleştirdi. Türk devlet ajansına göre Gül'ün programı, „moral gezisi“ niteliği taşıdı.

Alınan bilgiye göre dün sabah saatlerinde özel uçakla Van'a giden Gül, burada Garnizon Komutanlığı'nı ziyaret ettikten sonra Hakkari'nin Yüksekova İlçesi'ne geçti. Türk Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Özel'in de eşliğinde ziyaretlerini gerçekleştiren Gül, Yüksekova'daki askeri birlikte sancak törenine katıldı.

Başka sınır birliklerini de ziyaret eden Gül'ün programının, „moral gezisi“ niteliği taşıdığı ifade edildi. Türk-İslamcı cemaatlere yakın haber ajansları da Gül'ün, Hakkari'deki operasyon birliklerini kutlayarak ödüllendirdiğini aktardı. Yüksekova yolunda Gül ve beraberindekileri taşıyan 6 Skorski ve 2 Kobra tipi helikopter, saat 12.30 sıralarında Yüksekova 3. Taktik Hudut Sınır Komutanlığı'na indi. Burada, Hakkari Valisi Muammer Türker, İlçe Kaymakamı Aziz Üzeyir Özeren ve diğer yetkililer tarafından karşılandı.

Gizli tutulan ziyaret sırasında güvenlik tedbirleri de üst düzeye çıkarıldı. Van Ferit Melen Havaalanı ve Jandarma Komutanlığı çevresinde geniş güvenlik önlemleri alınırken, havadan da yoğun helikopter trafiği yaşandı. Özel Harekat Şubesi ekipleri çevrede ve binaların çatılarında uzun namlulu silahları ile tedbir aldılar.

Gül'ün ziyaretinin tezkerenin ardından ve kara operasyonunun gündemde olduğu bir döneme denk gelmesi dikkat çekti.

Bilindiği gibi başta ABD olmak üzere işgalci devletler, işgal altındaki ülkelerdeki askeri birlikleri gizli ziyaret ederler. ABD Başkanları, bu yöntemi sık sık Irak ve Afganistan'daki güçlerine moral için uyguluyor.

Mahkeme siyaset yapıyor

“BDP'nin yanısıra PKK, Öcalan muhataptır” sözlerinden ötürü milletvekili Aysel Tuğluk'a 2 yıl hapis cezası kesen Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin gerekçeli kararında Tuğluk, „Kandil'i PKK'ya, Öcalan'ı adres göstererek, adeta siyasi parti olarak kendi varlık nedenini inkar etmektedir” diye suçlandı.

DTK Eşbaşkanı ve Van Milletvekili Aysel Tuğluk hakkında 17 Mart 2010 tarihinde Newroz kutlamaları kapsamında Hakkari'nin Şemdinli İlçesi'ndeki etkinliğe katılarak yaptığı konuşmadan dolayı dava açılmıştı. Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada Tuğluk'un ifade özgürlüğünü kötüye kullandığına hükmedilerek TMK 7/2. maddesinden 2 yıl hapis cezasına çarptırılmasına karar verildi. Mahkemenin gerekçeli kararında Kürt siyasetçilere yönelik suçlamalarda kullanılan siyasi argümanların varlığı dikkat çekti.

Tuğluk'un PKK ile ilişkilerinden dolayı Anayasa Mahkemesi tarafından DTP'nin kapatılmasına neden olduğu savunulan gerekçeli kararda, Tuğluk'un milletvekilliği düşürüldükten sonra da sözleriyle „PKK propagandası yaptığı” iddiasına yer verildi. Mahkemenin gerekçeli kararında, Tuğluk'a yöneltilen suçlamalar arasında şu dikkat çekici siyasi değerlendirme de yer aldı: „Sanık konuşmasında '...Mecliste BDP bu halkın temsilcisi olarak oradadır ve muhataptır ve yine Kandil'de muhatap PKK'dır, yine İmralı'da muhatap Sayın Abdullah Öcalan'dır. İşte diyoruz ki, bu meseleyi çözmek istiyorsanız, bu aktörleri görmek durumundasınız' demektedir. Sanık Kürt sorunun çözümünde BDP yanında terör örgütü lider kadrosunun yer aldığı Kandil'i, PKK'ya, A. Öcalan'ı, adres göstererek adeta siyasi parti olarak kendi varlık nedenlerini inkar etmektedir. Demokratik bir ülkede sorunların çözümünün, demokrasi rejimi içerisinde meşru aktörler ile olabileceğini kabul etmeyen sanık, terör örgütü ve elebaşının muhatap olarak göstermektedir.”

Çocuklarımız sahipsiz değil

İmralı'da yakınlarıyla görüştürülmeyen aileler: Bizimle alay etmelerine izin vermeyeceğiz. Görüşemeyişimizi değil, zulüm etmelerini kabul lenemiyoruz. Çocuklarımızı sahipsiz sanmasınlar, sahipsiz olmadığını onlara göstereceğiz.

Erdoğan'ın, „Aileler görüşüyor, o konuda sorun yok” demesi üzerine İmralı'ya götürülen Şeyhmuz Poyraz ve Bayram Kaymaz'ın aileleri, „Oraya kadar götürüp konuşturmadılar. Allah bu zulmü kabul etmesin” dedi.

İmralı'daki beş tutuklunun aileleriyle Kürtçe konuşmasına, Kürtçe mektup yazmasına ve yayın okumasına izin verilmiyordu. Bu nedenle de tutsaklar Şeyhmuz Poyraz, Cumali Karsu, Hakkı Alkan, Hasbi Aydemir ve Bayram Kaymaz, görüşe çıkmama kararı almıştı. Eylem sona erse de devlet 7 aydan bu yana tutsakları aileleriyle görüştürmüyor. Başbakan Erdoğan'ın „Öcalan ve diğer hükümlüler aileleri ile görüşüyor, o konuda bir sorun yok” demesi üzerine 12 Ekim'de İzmir'de yaşayan Şeyhmuz Poyraz'ın kardeşi Felek Poyraz ile Bayram Kaymaz'ın annesi Medine Kaymaz ve Öcalan'ın Urfa'da yaşayan kardeşi Mehmet Öcalan İmralı'ya gitti. Ancak sadece Öcalan kardeşlerin görüşmesine izin verildi. Medine Kaymaz ile Felek

Poyraz, „Adeta bizimle alay ettiler” dedi.

‘Gördüm ama konuşturmadılar’

Medine Kaymaz, Ada'da olanları anlattı: „Mehmet Öcalan, Abdullah Öcalan ile görüştüktan sonra beni görüş odasına çağırdılar. Oğlum Bayram Kaymaz'ı koridorun başında gördüm, hemen ardından askerlerin demir kapıyı sert biçimde oğlumun suratına kapattıklarına şahit oldum. Görevliler, 'Bayram görüşe çıkmak istemiyor' dediler, ben de 'Erdoğan'ın ayıbını kapatmak istiyorsunuz, oğlumu kapının ağzına kadar getirip suratına kapıyı kapattınız. Bize yaptığınız zulmü Allah yanınıza bırakmaz' dedim. Bayram'ı 7 aydır göremiyorum, çıkmasına izin vermediler, yalan söylüyorlar, bu zulüm onların yanına kalmayacak.”

‘Yapılan zulmü kabullenmiyorum’

Ada'dan ayrıldıktan sonra, karakolda bulunan askerlerin kendilerine kaba davrandığını söyleyen Medine Kaymaz, çıkışta kendilerini bir daha aramak isteyen askerlere sert tepki gösterdiğini söyledi. Kaymaz, ayakkabılarının çıkarıldığını, avuç içlerinin bir cihazla tarandığını ve başörtülerinin çıkarılarak saçlarının incelenmesine gösterdiği tepkiyi şu sözlerle anlattı: „Görüş yapmadık ama yine bizi aramak

istediler. Ben de ayakkabımı çıkarıp yere fırlatarak onlara kızdım. Bundan böyle Öcalan ve çocuklarımızın avukatlarıyla görüşmelerine izin verilmeyene kadar biz de görüşe çıkmayaacağız. Bizimle alay etmelerine izin vermeyeceğiz. Onlarca gece her tarafımızı arıyorlar, sırf çocuklarımızı görmek için katlanıyorduk ama artık yeter. Ben çocuğumla görüşemeyişimizi değil, bize zulüm etmelerini kabullenmiyorum. Geldiğim gece uyuyamadım, hastalandım. Ama biz sağ oldukça bu davanın peşinde olacağız. Demesinler ki korkuyoruz, çocuklarımızı sahipsiz sanmasınlar, her ay gideceğiz, gerekirse görüşmeyeceğiz ama oraya kadar gideceğim, çocuğumun sahipsiz olmadığını onlara göstereceğim.”

‘İçeride ağır zulüm var’
İmralı'ya ağabeyi Şeyhmuz Poyraz ile görüşmek için giden

Felek Poyraz ise bu seferki gidişinde farklı bir hava hissettiğini dile getirdi. Uygulandığını söylediği tecridin ağır havasının hissedildiğini belirten Poyraz, tüm tutsakların sakal bırakarak tecridi protesto ettiğini kaydetti. Poyraz, yaşananları, „İçeride en ağır tecrit ve zulüm uygulanıyor” sözleri ile ifade etti. Poyraz, Erdoğan'ın girmiş olduğu çıkmazdan kurtulmanın çabısından dolayı görüşme yapmalarına izin verildiğini vurgulayarak, „Devlet de, Başbakan da bilsin ki biz öyle küçük şeylere kanacak bir halk değiliz. Ne yaparlarsa yapsınlar biz duruşumuzdan vazgeçmeyeceğiz. Bize çekirtilen bu kadar çilenin tek nedeni Erdoğan'ı kurtarmaktır. Ama ne zamanki aileler ve avukatların görüşlere özgür biçimde dahil olması sağlanır, o zaman biz görüşe katılırız. Onun dışında hiç bir oyuna gelmeyiz” diye konuştu.

Ne yapmayı düşünüyorsun?

Sosyal Demokrat Partisi Milletvekili Yılmaz Kerimo şunu sordu: “Bu okul kitaplarının dağıtımının acilen durdurulması için, ihlallerin AB ve İsveç tarafından kabul edilmeyeceğini, Türkiye devletine açıkça ifade etmek için, Dışişleri Bakanı ne yapmayı düşünüyor?”

İsveç Sosyal Demokrat Partisi Milletvekili Yılmaz Kerimo, Türkiye'de Asuri-Süryanileri aşağılayan ders kitabına ilişkin İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt'e bir soru önergesi sundu.

Kerimo, TC. Milli Eğitim Bakanlığı'nca (MEB) orta dereceli okullara ders kitabı olarak dağıtılan kitapta, başta Süryani-Asuri halkını olmak üzere, ülkedeki Hristiyan azınlıkları 'hain' ilan eden ifadeleri sert bir dille eleştirdi ve Bildt'e bir soru

önergesi olarak sundu. Önergede, şunlara yer verildi: „AB uzun yıllar Türkiye'yi ulusal azınlıklara uyguladığı politikalar yüzünden eleştirdi. Buna rağmen azınlıklara hakaret etme ve onları küçük düşürme devam etti. Geçtiğimiz ay, Türkiye'deki orta dereceli okullarda ders kitabı olarak okutulması için bir kitap bastırıldı. Kitapta Süryani, Asuriler ve Hristiyan azınlıklar 'hain' olarak gösterilmektedir. Kitap, Milli Eğitim Bakanlığı'na bastırılmış olup, okuyan Türk kökenli öğrencilerinin, Süryani, Asurilerden ve Hristiyan azınlıklardan nefret etmesine yol açmaktadır. Aynı bölgede yaşayan değişik kökenli gruplara karşı nefret ve kin ile doldurulup, hedef gösterilmesinin anlaşılması zor bir olay. Bu sadece dünya

kamuoyunun sessizliğini bozmaya yetmelidir. Türkiye, Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirmeyi onaylamış bir ülke. Bu, Türkiye'ye insan haklarına, düşünce özgürlüğü ve azınlık haklarına saygı görevlerini de yüklemektedir. Türkiye, demokrasi ve değişik düşüncelere özgürlük için yapıldığı söylenen reformları, ülkedeki azınlıklara karşı uygulayanlarla, pratikte çelişmektedir. Bu uygulamadan dolayı, hoşnutsuzluğunu ve reaksiyonlarını dile getiren, Türkiye kökenli demokratik grup ve organizasyonların sesi gittikçe yükselmektedir. Ülkedeki değişik partilerden birçok milletvekili de kitaba karşı sert bir biçimde karşı çıkarak, dağıtımının önlenilmesi istemiştir. Bundan dolayı, Avrupa Birliği, Türkiye ile üyelik müzakerelerinde, azınlıkların haklarını koruma konusunda, bir önceki tavırlarından farklı bir biçimde kesinlikle daha açık ve net olarak istemlerini vurgulamalıdır. Dışişleri Bakanı Carl Bildt'e sorum şu: Bu okul kitaplarının dağıtımının acilen durdurulması için, ülkede insan haklarına ve azınlık haklarına karşı devam eden baskı ihlallerinin AB ve İsveç tarafından kabul edilmeyeceğini, Türkiye devletine açıkça ifade etmek için, Dışişleri Bakanı ne yapmayı düşünüyor?”

Bildt, Ankara'ya gidiyor
İsveç Dışişleri Bakanı Carl

Bildt'in, Türk Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun daveti üzerine 16-17 Ekim 2011 tarihlerinde Ankara'ya resmi bir ziyaret yapacağı bildirildi.

Türk Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, görüşmelerde, Türkiye-İsveç ikili ilişkileri, Türkiye'nin AB üyelik süreci, Kıbrıs sorunu ve Kürtlerin gaspedilen hakları için mücadele eden PKK'ya karşı savaş konularının ele alınacağı, güncel bölgesel ve uluslararası meselelere ilişkin fikir alışverişinde bulunulacağı belirtildi.

Konuk Bakan'ın, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan tarafından da kabul edilmesinin öngörüldüğü ifade edilen açıklamada, Bildt'in Ankara'daki temaslarından önce EDAM ve Avrupa Reform Merkezi (CER) tarafından dün başlayan ve Bodrum'da düzenlenecek 7. Bodrum Yuvarlak Masa Toplantısına katılacağı ve bu vesileyle Bodrum'da AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış ile de bir araya gelmesinin planlandığı kaydedildi.

Açıklamada, „Söz konusu ziyaretin, Türkiye ile İsveç arasındaki ilişkilerin her alanda ivme kazanmasına katkı sağlayacağına ve iki ülke arasındaki ilişkiler ile işbirliğini daha da güçlendireceğine inanılmaktadır” denildi.

HABER MERKEZİ

Турция, обвинённая курдами в убийстве, старается начать гражданскую войну в Сирии

"Кровожадный гамбит Анкары имеет целью спровоцировать агрессию курдов, до недавнего времени оставшихся в стороне от инспирированных США народных волнений в Сирии."

Турция, являясь членом НАТО, сыграла свою роль в ликвидации сирийско-курдского лидера Машаала Таммо. Стоит вспомнить, что за Турцией исторически закрепилась дурная слава "мясника курдов". Турки нещадно уничтожали курдов не только на своей территории, но и за рубежом, например, в ходе вторжения в Ирак в 2007, 2008 и 2010 годах, нанося ракетно-бомбовые удары по его северной части, где исторически проживали курды.

Как передаёт сирийско-арабское информационное агентство (САИА), в смерти Машаала Таммо лидеры Рабочей партии Курдистана обвинили турецкую разведку, которая стремится разжечь мятеж на севере Сирии – в провинции Аль-Хасака.

Провинция Аль-Хасака имеет выгодное для Турции географическое положение. По ней проходит сирийско-турецкая государственная

Ирака. Турция (член НАТО с 1952 года) проводит политику массового уничтожения курдского меньшинства как внутри страны, так и за её пределами. Анкарой уже уничтожено порядка 40 тыс. курдов, в том числе женщин и детей. Несмотря на лицемерие со стороны Турции, она всё же возглавила инициированный Западом процесс подготовки вооружённого мятежа в соседней с ней Сирии.

Операция по ликвидации Машаала Таммо продолжилась появлением на его похоронах "таинственных стрелков", которые атаковали процессию, убили несколько человек и призвали курдское меньшинство Сирии к вооружённому восстанию. Детали этой стрельбы перед приданием гласности были тщательно отфильтрованы основанным англичанами "Сирийским центром по защите прав человека", чьи второсортные отчёты механически воспроизвели оценки западных СМИ как "достоверные факты".

Выводы пропагандистов Би-Би-Си и экспертов Госдепартамента США о том, что убийство Машаала

Турции (член НАТО с 1952 года) проводит политику массового уничтожения курдского меньшинства как внутри страны, так и за её пределами. Анкарой уже уничтожено порядка 40 тыс. курдов, в том числе женщин и детей. Несмотря на лицемерие со стороны Турции, она всё же возглавила инициированный Западом процесс подготовки вооружённого мятежа в соседней с ней Сирии.

Операция по ликвидации Машаала Таммо продолжилась появлением на его похоронах "таинственных стрелков", которые атаковали процессию, убили несколько человек и призвали курдское меньшинство Сирии к вооружённому восстанию. Детали этой стрельбы перед приданием гласности были тщательно отфильтрованы основанным англичанами "Сирийским центром по защите прав человека", чьи второсортные отчёты механически воспроизвели оценки западных СМИ как "достоверные факты".

В статье "Курды смотрят дальше Асада, мечтая о независимости", опубликованной в Wall Street Journal, говорится о том, что курды сыграли крайне незначительную роль в сирийском восстании и в настоящее время не решаются принимать на себя какие-либо обязательства по свержению режима Б. Асада. Ликвидация Машаала Таммо может выступить той геополитической уловкой, которая позволит Западу склонить курдов к преодолению этой нерешительности.

После более полугода бесполезных усилий по свержению режима Асада, в том числе с помощью террористических организаций "Братья-мусульмане" и "Аль-Каида", Запад проявляет почти осязаемое безумие, стараясь развязать войну в Сирии.

Спонсируемая корпоративно-финансовой элитой США пропагандистская машина Запада, состоящая из подконтрольных СМИ (Си-Эн-Эн, Би-Би-Си, Аль Джазира) и созданных по всему миру "центров защиты прав человека", не раз была поймана на фабрикации откровенной лжи о зверствах, якобы совершённых режимом Асада.

Активист, про которого спонсируемая Джорджем Соросом организация Amnesty International (страница 10) сообщала, что он был "зверски убит в тюрьме", оказался жив и здоров. Разоблачение Amnesty International показало: насколько непроверенные и ненадёжные факты легли в основу сенсационной и беспочвенной антиасадовской пропаганды со стороны Запада.

После того, как Россия и Китай наложили вето на подготовленную Францией, Великобританией, Германией и Португалией и лоббируемую американцами резолюцию ООН по Сирии, вероятно, следует ожидать более решительных действий со стороны стран Запада – вплоть до агрессии Турции против Сирии при поддержке НАТО и его корпоративно-финансовых спонсоров.

Тони Карталуччи
kurdistan.ru

Брат Абдуллы Оджалана распространил заявление лидера Рабочей партии Курдистана

Лидер Рабочей партии Курдистана (РПК) Абдулла Оджалан сумел спустя 7 месяцев встретиться со своим братом и отправить послание.

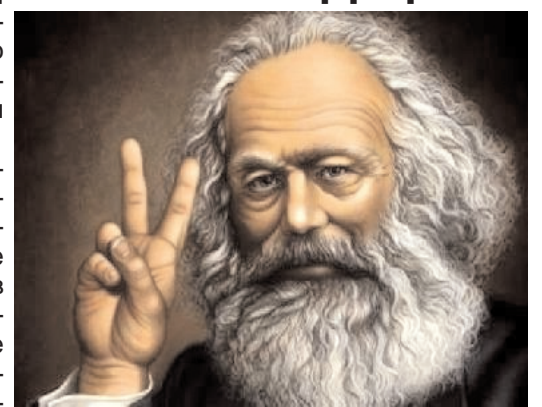
Как передает курдское агентство Firat, после встречи с братом Мехмед Оджалан передал послание лидера РПК, подчеркнув, что как физическое, так и душевное состояние Абдуллы Оджалана отлично.

"Государство пытается извлечь выгоду из этой ситуации. Встречи с нами не происходят уже долгое время. Мы дошли до определенного пункта в переговорах, но на данный момент они зашли в тупик. У меня нет сведений, когда они начнут переговоры и начнут ли вообще. Но в случае их начала сделаю все возможное, чтобы пресечь кровопролитие. Для того, чтобы иссушить слезы матерей курдских партизан и турецких военнослужащих государство должно проявить смелость. Они прервали переговоры и шантажируют нас. Но я сейчас вновь стою за тем, что сказал", – заявил Абдулла Оджалан в своем послании.

Отметим, что турецкие власти уже более 3 месяцев по разным причинам не разрешают адвокатам встретиться с Абдуллой Оджаланом. Курды, живущие в Турции и других странах мира, организуют акции протеста против таких действий турецких властей.

Хранишь книгу марксистского философа – значит террорист

Как сообщает агентство "Фират", прокуратура Анкары вынесла в 11 Высший уголовный суд скандальное обвинительное заключение в отношении протестов в Хопе 31 мая. Заключение объ-

являет 28 обвиняемых, в основном студентов, в "членстве в вооруженной террористической организации". В обвинительном заключении фигурируют захваченные полицией книги, в том числе труды Маркса "Коммунистический манифест" и "Гражданская война во Франции", а также "Основы философии" французского философа-марксиста Жоржа Полтцера – все они именуются "электронными документами и публикациями вооруженной организации".

Заключение, утвержденное судом, требует до 30 лет тюремного заключения для 28 человек, из которых 22 уже был арестованы.

Всего в качестве вещественных доказательств фигурируют 90 книг, 87 журналов, 7 плакатов, листовки, фотографии революционных лидеров Махир Чайяна, Дениза Гезмиша, Хусейна Аслана и Юсуфа Аслана, пальто, похожее на те, что носили революционные лидеры 80-х годов. Все это было захвачено полицией в домах демонстрантов, большинство которых являются студентами.

На основании изъятых публикаций и документов, согласно заключению, "был сделан вывод, что подозреваемые были вовлечены в непрерывные и ранообразные акты насилия, определяемые как террор".

Также было отмечено, что прокурор, в конце обвинительного заключения, отметил, что копии обвинительного заключения были также направлены в университеты и институты, в которых учатся подозреваемые связаны, что является фактически требованием прокуратуры об исключении студентов.

граница, которую Турция периодически милитаризирует в ходе десятилетней войны с курдским народом. Примечательно, что в настоящее время Турция, как заявляет "Голос Америки", начала "военные учения" вблизи этого участка границы.

Турция и её западные спонсоры очень надеются, что убийство Машаала Таммо спровоцирует вооружённое восстание курдов против режима Б. Асада, а также станет "переломным моментом" в деле дестабилизации ситуацию в Сирии, безуспешные попытки раскачать которую предпринимаются Западом уже более семи месяцев.

Фото: турецкие танки на марше для проведения ещё одного санкционированного международным сообществом геноцида курдов, проживающих в северной части

Таммо и последующая стрельба на похоронах выгодны правительству Б. Асада, порождают ещё большие сомнения по поводу истинных виновников произошедших событий и наводят на мысль о стремлении стран Запада свергнуть режим Б. Асада по ливийскому сценарию (путём трансформации народных волнений в полномасштабную гражданскую войну).

Следует отметить, что Машааль Таммо был одним из лидеров сирийской оппозиции, который выступал категорически против вмешательства иностранных государств во внутренние дела Сирии. Доходило даже до того, что он принципиально отказывался посещать совещания сирийской оппозиции, проходившие в Турции.

Также необходимо указать на то, что курды, един-

Эрдоган проводит чистки в турецкой армии на примере Сталина - Ариэль Козн

"Нет Турции, стремящейся к западной системе ценностей, пришла новая политическая элита, корни и идеология которой идут к Корану", - заявил в интервью Первой информационной службе Общественного телевидения Армении в США ведущий эксперт фонда "Heritage Foundation" по изучению России, Евразии и международной энергетической политики Ариэль Козн.

"Смотрите, как усердно Эрдоган очищает армию от светских военных, я бы сравнил это с чистками Сталина. Слава Богу, пока не убили человека. Изменение политического курса привело к неоосманству и лозунгу, который сегодня уже абсурдно звучит: "Ноль проблем с соседями". Да, конечно, ноль проблем у Турции с курдами, армянами, греками, киприотами, Сирией или Израилем", - подчеркнул он. Как отметил эксперт, Турция также находится в серьезном противостоянии с Ираном. Обостряется противостояние сунни - шиита, поскольку Турция поддерживает в Сирии суннитов, а Иран продолжает содействовать властям Хезболлы и Башара Асада Алавинов.

"Турция желает стать лидером исламского мира. Они находят, что исламским лидером становятся, как Тарзан, ударяя себя по груди, и, делая вид, что в отношениях с Израилем они находятся на властвующих позициях. Мы увидели, что сделал Эрдоган с установленным возле Карса памятником, посвященным армяно-турецкому примирению. Seriously обострились отношения с курдами. Эта амбициозность неоосманского стиля не создает никакого оптимизма в Вашингтоне. Здесь привыкли к тому, что Турция союзник, надежный партнер НАТО, покупает оружие у США и т. д. Это закончилось", - считает Козн.

В основе содействия народом Исламской партии в Турции, по мнению Козна также лежит антисемитизм. "Это происходит на самом высоком уровне. Все мы помним, что все началось с публичного оскорбления в адрес президента Израиля Шимона Переса во время Давосского форума в 2009 году. Несмотря на то, что в Израиле президент не имеет большого веса, однако все равно, он остается символом государства, и Эрдоган знал, что делает. В Турции был триумф, Эрдогана на руках несли", - заметил он.

По словам американского эксперта, "положительные отношения" между Турцией и Израилем уже в прошлом, и турки больше не могут полагаться на еврейское лобби. "Нынешняя позиция главной еврейской организации AIPAC - не содействовать, но и не препятствовать законопроекту о Геноциде армян", - отметил Козн, добавив, что большая часть конгрессменов - этнических евреев несколько лет подряд поддерживает этот законопроект. "Думаю, произойдет определенный сдвиг и динамика к утверждению законопроекта. Точно так же, как это произошло во Франции или Швеции и в других парламентах. Ничего, турки выдержали", - заключил эксперт фонда "Heritage Foundation".

Коалиция сообществ Курдистана: на пути к формированию курдской государственности

В последнее время обострившиеся внутриполитические события в Турции стали все чаще сталкиваться с вопросом о роли и месте Коалиции сообществ Курдистана (КСК - Koma Civaken Kurdistan) в политической жизни курдов, проживающих на территории турецких юго-восточных провинций. По утверждению многих турецких экспертов, КСК неразрывно связана с известной сепаратистской организацией РПК (Рабочая партия Курдистана), но в то же время она формирует свою собственную линию, ведущую к достижению своих политических амбиций.⁽¹⁾ По мнению Диярбакырской республиканской прокуратуры, КСК является "масштабной террористической организацией, охватывающей, в том числе, и РПК".⁽²⁾ Однако некоторые турецкие аналитики придерживаются совершенно иной точки зрения. По их мнению, КСК в корне отличается от РПК не только своей структурой, но и деятельностью и методами борьбы.⁽³⁾ Есть и такие обозреватели, которые рассматривают КСК в качестве модернизированного варианта вооруженных структур РПК 1990-х годов.⁽⁴⁾ Так что же представляет собой К

СК на самом деле? Для ответа на этот вопрос необходимо провести краткий обзор истории возникновения КСК, проанализировать решения турецких судебных органов относительно деятельности КСК, а также рассмотреть мнения ведущих турецких аналитиков по вопросу о расширении популярности КСК среди курдского населения страны.

Содержание модели КСК описывается в статье лидера РПК Абдуллы Оджалана "Курды в 2000-х годах", в которой А. Оджалан выдвигает "тезис о создании демократической республики" и пишет о необходимости структурировать организационную деятельность курдского движения. Со временем тезис А. Оджалана перерос в "идею создания демократической автономии". Среди основных условий формирования "автономной системы" важное место занимает вопрос о создании в курдских провинциях "народных самоуправлений". По сути, предлагается, так называемая, "полуфедеративная структура". В целях практического воплощения "идеи создания демократической автономии" предусмотрено формирование организационной системы, получившей название КСК.⁽⁵⁾

В 2002 г. к власти в Турции пришла умеренно-исламистская Партия справедливости и развития (ПСР) и было сформировано одно-

партийное правительство во главе с Р.Т. Эрдоганом. С каждым годом возмущение противников ПСР только возрастало. Обстановка в стране заметно нагнеталась слушаниями, допросами и массовыми арестами отставных и действующих офицеров турецкой армии, подозреваемых, обвиняемых и осужденных за причастность к попытке военного переворота. Следует отметить, что турецкое руководство рассматривает курдов в рамках Лозаннского мирного договора 1923 г., согласно которому национальными меньшинствами Турецкой Республики признаются немусульманские общины, состоящие из турецких граждан еврейско-

провели масштабную операцию против курдской системы, в результате которой были задержаны свыше 2500 человек, арестованы около 900 человек. Среди арестованных были и политические деятели, и представители интеллигенции. Это подтолкнуло некоторых политических обозревателей взглянуть иначе на сторонников КСК. Рассматривая РПК в качестве "террористической организации", они предпочли отнестись к системе КСК, как к некоей "политической структуре". Среди задержанных были также и руководители муниципальных образований некоторых районов курдских провинций. Их обвиняли в "оказании помощи" и в

кратии (ПМД), имеющая 29 мест в 550-местном турецком парламенте. Что касается законодательной ветви системы КСК, то основную часть этой функции выполняет конгресс "KONGRA-GEL", ранее входивший в состав РПК. В настоящий момент конгресс состоит из 300 парламентариев. Структурные компоненты системы КСК преподносятся в качестве альтернативы существующим в Турецкой Республике государственным учреждениям и институтам. Активисты системы пытаются взять на себя все обязательства государства. В рамках системы формируются судебные органы, наказываются те, кто не в состоянии выполнить свои

го, греческого и армянского происхождения. Курды, в соответствии с турецким законодательством, не относятся к категории национальных меньшинств. Поэтому руководство страны не связывает ситуацию на юго-востоке Турции с проблемой национальных меньшинств. На фоне этих событий и официальной позиции Анкары курдские боевики приняли решение о проведении ряда акций в целях дестабилизации обстановки в курдских районах республики, поскольку ПСР наращивала свой электорат в том числе за счет населения юго-восточной части Турции. На съезде РПК в 2004 г. лидеры КСК заявили о возобновлении военных действий, приостановленных в 1999 г., когда был арестован лидер РПК А.Оджалан.⁽⁶⁾

С 1 июня 2004 г. курдские боевики стали проводить акции за пределами "оборонительной зоны". Стали проявляться первые признаки активизации системы КСК. Курдские активисты действовали в двух направлениях одновременно: и в горах, и в городах. В 2005 г. деятельность КСК уже имела упорядоченный характер. В 2007 г. система КСК была провозглашена официально. Таким образом, РПК построила свою государственную систему, став при этом ее "военным крылом".

В 2009 г. турецкие власти

"управлении системой КСК". В ряде постановлений судебных органов отмечалось, что некоторые руководители местных управлений оказывали материальную помощь курдским активистам из средств муниципальных бюджетов. А некоторые муниципальные образования и вовсе находились под непосредственным управлением лиц, "назначенных" представителями системы КСК.

2011-й год сторонниками КСК был объявлен "годом революции". Представители системы КСК заявили, что их акции будут продолжены, несмотря на политические и юридические последствия. Следует отметить, что за 9 месяцев 2011 года активисты системы КСК организовали около 3000 нападений, терактов и митингов.⁽⁷⁾ Такое количество акций указывает на большие возможности, последовательность действий и организованность системы КСК.

Система КСК существует в виде нескольких советов, институтов и учреждений курдского общества. Она имеет форму структуры снизу вверх. Отдельно функционируют Молодежный совет, Совет женщин, Совет четырех территориальных образований курдского народа (Турция, Ирак, Иран, Сирия) и Совет Европейской диаспоры, а также политические партии, среди которых находится и Партия мира и демо-

обязанности перед системой, обеспечивается обучение.

Итак, прежде считалось, что КСК является "гражданским крылом" РПК. Формирование положительного отношения турецких экспертов к системе КСК стало по большому счету результатом именно такого, как оказалось, ошибочного восприятия. Впоследствии выяснилось, что система КСК содержит в себе "параллельную государственную структуру", а РПК является лишь частью этой системы. Интегрированная система КСК состоит из законодательных, исполнительных и судебных учреждений, а также из целого ряда социальных институтов и вооруженных отрядов, среди которых РПК занимает особенное место. Таким образом, КСК не столько "политическая структура", сколько система, содержащая в себе модель формирования курдской государственности.

1. CAKIR R., VATAN, 28.12.2009.
2. SOYLEMEZ H., Duz Ovada Teror: KCK, AKSIYON, 3-9 Ekim 2011, s. 41.
3. CANDAR C., RADIKAL, 26.12.2009.
4. HURRIYET, 27.12.2009.
5. SOYLEMEZ H., a.g.e., s. 41-42.
6. YENI SAFAK, 28.12.2009.
7. FIRAT HABER AJANSI, 03.10.2011.

ЕС констатирует ограниченный прогресс в Турции

Комиссия ЕС опубликовала доклад о прогрессе в ситуации в процессе вступления Турции в Европейский Союз. Комиссия пришла к выводу, что страна добилась прогресса в достижении критериев членства в ЕС, однако необходимы дальнейшие результаты в отношении основных прав, в частности, для практического обеспечения свободы слова. В докладе также подчеркивается, что июньские выборы представили правительству окно возможностей для проведения реформ с новой силой. Турция продолжает улучшать свои способности брать на себя обязательства членства. Темпы переговоров о вступлении получают новый импульс, если Турция приступит к полному выполнению своих обязательств по таможенному союзу с ЕС, и добьется прогресса в направлении нормализации отношений с Кипром.

ПОЛИТИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ

Турция продолжает в достаточной мере выполнять политические критерии, говорит Европа. В 2010 году правительством была начата работа по реализации пакета конституционных реформ. 12 июня 2010 года состоялись свободные и честные парламентские выборы, которые открыли путь для дальнейшего конституционной реформы. Создание специального Министерства по делам ЕС является обнадеживающим сигналом для реформ в Турции в направлении соответствия критериям вступления в ЕС.

Однако, по мнению комиссии, "значительные дополнительные усилия необходимы для гарантии основных прав в большинстве областей. Это относится, в частности, к свободе выражения мнений, где существует большое количество судебных дел против писателей и журналистов, а также ограничения на доступ к Интернету, вызывающие серьезную озабоченность".

Вот как оценивает комиссия курдский вопрос: "Что касается Востока и Юго-Востока, то демократическое открытие 2009 года не было осуществлено. Задержание избранных политиков и правозащитников вызывает озабоченность. Правда о внесудебных казнях и пытках, осуществлявшихся на Юго-Востоке в 1980-х и 1990-х годах, до сих пор не расследована после надлежащей правовой процедуры. Мины и система сельской охраны по-прежнему вызывают озабоченность.

Террористические атаки усилились. РПК входит в список террористических организаций ЕС".

Относительно прав человека

и защиты меньшинств, Комиссия говорит, что "был достигнут ограниченный прогресс. Необходимы значительные усилия в большинстве областей, в частности свободы выражения мнения и свободы вероисповедания".

В отношении соблюдения международных норм прав человека был достигнут некоторый прогресс, в частности путем ратификации Факультативного протокола к Конвенции ООН против пыток (ФПКПП). В течение последних лет был проведен ряд реформ. Законодательство об институтах прав человека необходимо привести в полное соответствие с принципами ООН.

Налицо положительная тенденция по предотвращению пыток и жестокого обращения, как в отношении частоты и тяжести жестокого обращения со стороны сотрудников правоохранительных органов. Непропорциональная сила все еще используется этими чиновниками, особенно за пределами официальных мест содержания под стражей. Достоверные сообщения о жестоком физическом обращении, которые были получены, касались в основном чрезмерного применения силы при задержании. Нет никакого прогресса в борьбе с безнаказанностью, включая привлечение к судебной ответственности за случаи предполагаемого жестокого обращения.

Что касается тюрем, то увеличение тюремного населения приводит к серьезной перенаселенности, что затрудняет попытки улучшить условия содержания под стражей. Коренное преобразование

системы подачи жалоб в тюрьмах является запоздалым. Реализация ФПКПП, как ожидается, внесет свой вклад в решение некоторых из этих вопро-

сов. Медицинские услуги для заключенных, а также условия содержания несовершеннолетних, являются вопросами, требующими особых усилий.

Что касается свободы слова, то существуют открытые дебаты по вопросам, которые продолжают восприниматься как чувствительные, такие как курдский и армянский вопросы, культурные права меньшинств и роль военных. Тем не менее, право на свободу выражения подрывается большим количеством судебных дел и расследований в отношении журналистов, писателей, ученых и правозащитников. Это приводит к самоцензуре, а вместе с тем чрезмерное давление на СМИ вызывает серьезную озабоченность. Нынешнее законодательство не в полной мере гарантирует свободу выражения в соответствии с ЕКПЧ и прецедентному праву ЕСПЧ, и оно позволяет ограничительное толкование в судебной системе. Частые запреты сайтов также вызывают серьезную озабоченность. В целом, законодательство Турции и ее судебная практика представляют собой препятствия для свободного обмена информацией и идеями".

Что касается свободы собраний, то был достигнут определенный прогресс: различные демонстрации, в том числе на Науруз (курдский Новый год) и 1 мая, прошли мирно. Демонстрации в юго-восточной части страны и в других провинциях, связанные с курдским вопросом, правами студентов, деятельностью Наблюдательного совета по высшему образованию и правами профсоюзов были отмечены

непропорциональным применением силы.

Законодательство о свободе ассоциации в целом в соответствии стандартам ЕС. Чрезмерный контроль и ограничительное толкование закона по-прежнему остаются. Не замечается никаких изменений в процедуре прекращения деятельности политических партий. Налицо ограниченный прогресс в свободе мысли, совести и религии. Свобода вероисповедания, как правило, соблюдается. Диалог с алавитами и немусульманскими религиозными общинами продолжается. Члены религиозных меньшинств продолжали подвергаться угрозам со стороны экстремистов. Однако, должны быть установлены правовые рамки в соответствии с ЕСПЧ, чтобы все немусульманские религиозные общины и сообщество алавитов могли функционировать без излишних ограничений.

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ

Турция является функционирующей рыночной экономикой. Она должна быть в состоянии справиться с конкурентным давлением и рыночными силами в рамках Союза, в среднесрочной перспективе, при условии, что она ускорит осуществление своей всеобъемлющей программы структурных реформ.

В 2010 году турецкая экономика выросла на 8,9% по отношению к 2009 году, в основном за счет сильного внутреннего спроса. Быстрый экономический рост продолжался в первой половине 2011 года. Частный сектор, в частности, промышленный сектор, остается главной движущей силой быстрого роста Турции.

Прочное экономическое развитие сделало возможными высокие темпы роста занятости и значительное падение уровня безработицы. Исполнение бюджета оказалось лучше, чем ожидалось, и происходит консолидация государственных финансов. Приватизация набирает обороты. Торговля и экономическая интеграция с ЕС остаются высокими и Турция усилила свое присутствие на новых рынках.

Торговый дефицит достиг рекордного уровня в 2010 году, что привело к значительным внешним дисбалансам в экономике Турции, которые, в свою очередь, представляют угрозу для макроэкономической стабильности.

"Арест 100 представителей – это арест людей, которые их избрали"

Посетив мэра Диярбакыра Османа Байдемира, заместитель председателя группы германо-турецкой дружбы, немецкий политик от партии Зеленых и депутат ЕС Клаудия Рот сказала: "Арест 100 представителей означает арест людей, которые их избрали".

Во время ее визита, Рот сопровождали депутаты Йоханнес Карс, Севим Дагделен, Стефани Фогельсанг, Карин Эверс-Майер, Серкан Торен и чиновник Бундестага Кордула Клингер. Байдемир отметил, что курдские политики в Турции и на Ближнем Востоке переживают не лучшие времена.

Байдемир подчеркнул, что последние события несовместимы с мудростью, законом и совестью и заметил, что почти все мэры от БДП в Ширнаке были арестованы в прошлом месяце.

Байдемир обратил внимание на слова премьер-министра Турции Эрдогана по поводу "арабской весны" и сказал, что арест законных политиков представляет собой неприемлемый двойной стандарт для курдского народа, в то время как премьер-министр дает уроки демократии сирийскому, египетскому и ливийскому режимам и призывает их принимать в расчет нужды и потребности народа. "Все демократические мероприятия воспринимаются как незаконные а активисты – как преступники, добавил Байдемир. Он заявил, что обеспокоен большим количеством арестов после заявления Эрдогана о том, что муниципалитеты БДП получают деньги из немецких фондов. Байдемир отметил, что 100 избранных мэров, членов советов и провинциальных ассамблей в настоящее время находятся под арестом. "Мы сталкиваемся с проблемой, чувствительной для турецкой и мировой совести, так как мы не видим активной реакции на наш крик, что эти аресты не могут решить несправедливость или любой другой вопрос, и не отражают реальности", добавил Байдемир.

Со своей стороны Клаудия Рот выразила обеспокоенность по поводу последних событий и подчеркнул, что четвертая власть - пресса, сыграла важную роль в этом процессе. Рот обратила внимание на то, что более 70 журналистов в настоящее время находятся в тюрьме, как например Ахмет Сик и Надим Шенер, и выразила свою озабоченность тем, что "свобода прессы находится в Турции под арестом". Рот заявила, что курдский вопрос имеет огромное значение для Турции с точки зрения проблемы демократии и добавила: "Турции придется пройти через трудные времена, если не будет никакой надежды на демократию и братство. Наши родственники находятся в тюрьме."

Рот высказала надежду на новый процесс написания конституции, которая включала бы все стороны и упомянула заявление Эрдогана о немецких фондах. "Эти фонды оказывают поддержку гражданскому обществу, а не отдельным сегментам или организациям, как сказал премьер-министр. Эти заявления и обвинения неприемлемы и несправедливы. Некоторые благотворительные организации работают с профсоюзами и экологическими ассоциациями, то время как некоторые другие заинтересованы в базисе, и эти работы будут продолжаться, так как Турция также получает пользу от этой системы", добавила Рот.

Президент Барзани принял делегацию Демократического движения Ирака

Президент Курдистана Масуд Барзани принял в субботу делегацию Демократического движения Ирака.

В ходе встречи стороны обсудили текущую политическую ситуацию в стране. Делегаты подробно рассказали о целях и задачах своего движения, отметив важность развития всесторонних отношений с курдистанскими политическими партиями.

Президент Барзани со своей стороны подчеркнул свою приверженность конституции Ирака в стремлении добиться успеха политического процесса и решения нерешенных вопросов между иракскими политическими фракциями.

США: курды были наиболее организованной и смелой оппозиции в Сирии в 2006 году

Телеграмма 2006 года от посольства США в Дамаске, показывает, что США видели курдов, как наиболее организованную оппозицию в Сирии, но не хотели поддерживать права курдов в связи с опасениями, что это может привести к отчуждению сирийских групп гражданского общества.

"Наиболее организованной и смелой политической оппозицией является одно из этнических меньшинств, курды," написал Уильям Робак, поверенный в делах США в Дамаске, в телеграмме от 13 декабря 2006 г., которая была недавно опубликована на Wikileaks.

"Эта группа была готова неистово протестовать на своей родной территории, когда другие не смели. Мало есть угроз, которые вырисовывались бы в уме Башара более остро, чем беспорядки с курдами", добавил он, имея в виду беспорядки, которые вспыхнули среди курдов после столкновений в 2004 году.

США указали на множество проблем, которые стояли перед режимом Баас за многие годы до того, как в стране вспыхнули антиправительственные протесты.

"Мы считаем, что слабость Башара в том, как он предпочитает реагировать на надвигающиеся проблемы, как предполагаемые так и реальные, такие как конфликт между шагами экономической реформы (хотя и ограниченными) и укреплением коррумпированных сил, курдский вопрос и потенциальная угроза режиму от увеличения транзита исламских экстремистов".

Тем не менее, США не были готовы поддерживать права курдов, хотя есть признаки того, что арабо-курдские отношения улучшились, говорят эксперты по Сирии.

США, однако, считали, что могут ослабить сирийский режим путем выпуска публичных заявлений об отказе Сирии дать гражданство 200 000 курдов и экономических трудностях в курдских районах.

Робак писал, что "предание гласности нарушений прав человека усугубит проблемы режима с

курдским населением".

Но США также были обеспокоены тем, что заявления США о курдах могли дать "неправильное впечатление особого внимания к курдской проблеме в Сирии (и) могут нести ответственность за наши усилия по объединению оппозиции, учитывая скептицизм сирийского (в основном арабского) гражданского общества в отношении курдских целей".

Сирийская военная разведка считает, что были попытки США оказать помощь курдам Сирии военной подготовкой и оборудованием, сообщает телеграмма от мая 2006 г.. Хотя США тайно финансировали сирийские оппозиционные группы с 2005 года, не было никаких доказательств, что американцы вооружали сирийскую оппозицию.

По словам одного независимого журналиста и исследователя курдов Сирии, пожелавшего остаться неизвестным, беспокойство арабской оппозиции в отношении курдов может уменьшиться.

"Могут быть элементы оппозиции, питающие беспокойство по поводу курдских революционных устремлений, как среди светской оппозиции могут быть сомнения по поводу устремлений исламистских группировок."

"Тем не менее, подавляющее чувство на земле состоит в том, что курды и не курды сотрудничают во взаимной солидарности", добавил он. "Независимо от конечной идеологии, обе стороны признают необходимость сотрудничества. Об этом свидетельствуют лозунги курдских протестующих,

которые часто выдвигаются по-арабски и подчеркивают сирийскую идентичность, и солидарность с осажденными арабскими городами в других районах страны".

Он отметил, что некурдская оппозиция, по сообщениям, действует с криками "Азади" - т.е. "свобода" на курдском языке - и многие местные организации признают важную роль, которую курды могут теперь играть в противостоянии режиму.

Халаф Дахоуд, сопредседатель Ассоциации по поддержке курдов в Сирии, сказал "Рудав", что националистических арабских чувств больше не существует и что США в настоящее время поддерживают Братьев-мусульман относительно других партий.

"Большинство арабов поддерживали курдов. Почему они исключают из картины курдов, демократических и светских людей? Эти люди хотят решения".

Убийство 7 октября Мишеля Тамо, ведущего курдского деятеля Сирии, который был частью оппозиционного Сирийского Национального совета, вызвало демонстрации в курдских районах Сирии, которые в значительной степени оставались в стороне от антиправительственных протестов.

Сирийский курдский активист Абу-Рахман, который был в заключении вместе с Таммо, рассказал National Public Radio, что власть опасалась Таммо потому что он был редким курдским лидером, который боролся за права всех сирийцев, а не только курдов.

Визит курдской делегации в Багдад принес обнадеживающие результаты.

Эрбильское и Багдадское правительства договорились провести переговоры, в которых аль-Малики обещает удовлетворить курдские требования в соответствии с Конституцией.

Курдские должностные лица и иракское правительство подчеркнули необходимость урегулирования ключевых проблем в соответствии с Конституцией и ранее подписанными договоренностями. Ожидается визит в Багдад второй курдской делегации, чтобы обсудить решение подвешенных вопросов, прежде всего по закону о нефти и газе, о спорных районах и партнерству в управлении.

Делегация, представляющая основные политические партии Курдистана и руководство региона, в течение четырех дней провела встречи с должностными лицами и политическими партиями в Багдаде и вернулась в Эрбиль, получив "положительные" ответы, что дает надежду на дальнейшие переговоры в ближайшем будущем.

"Делегация смогла обеспечить необходимый статус другой экспертно-технической делегации

Время для решения проблем

Регионального правительства Курдистана, которая посетит Багдад и проведет переговоры о процедурах решения приостановленных вопросов", сказал Фазиль Мирани, секретарь политбюро Демократической партии Курдистана. Визит был "успешным", заявил журналистам Мирани - член курдской делегации - на пресс-конференции 8 октября, на следующий день после того, как он прибыл в Эрбиль.

Делегация заявила, что аль-Малики пообещал пойти навстречу курдским требованиям в соответствии с Конституцией и соглашения-

ми. Курдские партии объединились с Национальной коалицией премьер-министра для участия в правительстве, основанном на письме, содержавшем 19 пунктов курдских требований.

Президент Курдистана Масуд Барзани уже заявил, что делегация проверит готовность Багдада отвечать на курдские требования, после чего делегация КРГ, вероятно, в последней попытке, поедет в Багдад, чтобы договориться о решении проблем в отношениях между обеими сторонами.

Это заявление является "угрозой", по словам

Мирани, но оно имеет большой смысл. "Президент региона, видимо, больше не хочет тратить усилия для привлечения иракской стороны за стол переговоров", заявил официальный представитель ДПК.

Делегация состояла из Фазыля Мирани, члена политбюро ПСК Моллы Бахтияра, руководителя администрации президента Курдистана Фуада Хусейна и двух представителей Исламского союза Курдистана и Исламской группы Курдистана.

"Права берут, а не дарят. Поэтому мы должны стремиться взять наши права у Багдада с помощью настойчивости, наблюдения и работы" по этим вопросам, сказал Мирани, призвав курдов смотреть, что теперь ответит им федеральное правительство.

Эрбильские чиновники недавно выступили с резкими заявлениями против иракского правительства, главным образом, против премьер-министра Нури аль-Малики, за игнорирование курдских требований,

таких как вопрос о реализации статьи 140 Конституции.

Эта статья является "проблемой" и должны быть разъяснена, признался Мирани, но эти примечания не снижают ее законности. "Есть несколько городов, таких как Махмур, которые не должны быть включены в статью", сказал он, подразумевая, что Махмур не спорный и является частью Курдистана.

Другие города, как Калар, Кифри и Чамчамал, добавил он, были отделены от провинции Киркук указом Баас. Эти указы должны быть отменены, и в эти города должны быть снова присоединены к провинции Киркук, сказал он. Эти города имеют курдское население и повышают уровень курдов в спорной провинции.

Напряженность в отношениях между Эрбилем и Багдадом вновь вспыхнула в сентябре после того, как Совет министров Ирака принял проект закона о нефти и газе. Позже закон был отклонен в парламенте после возмущения курдов.

Курдский вопрос и позиции политических партий в отношении конфликта становится с каждым днем все более запутанными и сложными.

Это Рабочая партия Курдистана убила мирный процесс, вдруг увеличив насилие? Или это значит, что правительство блокирует мирный процесс, не предприняв смелых шагов, необходимых для достижения реального прогресса? Как это бывает во всех долго, упорных сражениях и спорах, на эти вопросы нет простых ответов.

В этой статье, однако, я хочу рассмотреть на нечто более глубокое: психологические составляющие многих курдов в Турции, которые создают народную поддержку РПК. Этот психологический фактор также создает одно из самых больших препятствий в мирном процессе. Я думаю, это вопрос о надежности турецкого государства в глазах курдов.

Я много думал над

Могут ли курды положиться на турецкое государство?

этим, и внезапно это снова пришло мне в голову, когда я читал длинное письмо, написанное лидером РПК Муратом Карайыланом Ахмету Алтану, главному редактору газеты "Тараф". Карайылан, в середине своего письма говорит: "На каждом этапе истории, обман курдского народа турецким государством практически стал судьбой. Так что, разве не очень интересно то, что я слышал от стариков моей деревни, когда я был еще очень молод? "Dewlet be ker be jî xwe lê mekê" ("Не иди к государству, даже если ты осел"). Мы также никогда не забудем слова Сейида Ризы, лидера восстания в Дерсиме, последнего курдского восстания до нашего времени (в 1937-38 гг. - ред.): "Я не мог совладать с вашим обманом - так пусть это будет уроком для меня, и я не встал на колени перед вами,

так пусть это будет уроком вам. "Эти слова легли в заключение, следующее из жизненного опыта, так как государство постоянно обманывало курдов".

Карайылан пытается объяснить, почему РПК не хочет сложить оружие. Честно говоря, я не думаю, что это единственная причина, по которой РПК противится разоружению. Есть совсем другие причины. Ястребы в РПК питаются всеми этими конфликтами.

Я думаю, что заявление Карайылана гораздо важнее для

объяснения народной поддержки РПК. Курды не верят турецкому государству, и это недоверие имеет долгую историю в Турции. С момента создания Турецкой Республики, курдские требования не принимались во внимание и курды только тогда обращали на себя внимание, когда они восставали, и все их восстания подавлялись самым кровавым образом.

Посмотрите на последние три десятилетия в Турции. Курдские деревни были сожжены. Их дети

были похищены и убиты. Их близкие пропали без вести. Тысячи и тысячи курдов были замучены. Видимо ли мы теперь, что государство обращается к прошлому открыто и честно? Можем ли мы утверждать, что оно извиняется перед гражданами за все эти ужасные вещи? У меня нет ни малейшего подозрения в доброй воле этого правительства в отношении решения курдского вопроса, и я приветствовал все позитивные шаги, которые они предприняли. Однако я не думаю, чтобы это правительство когда-либо оценило серьезность этой проблемы доверия. Карайылан ссылается на это коллективное под сознание курдского народа Турции, который всегда считал, что подвергается насилию и обману. Если правительство не сделает что-то с этим коллективное подсо-

знанием, никогда не будет базового доверия к государству, которое является важнейшей основой любого мирного процесса в любой стране. Из-за этого коллективного подсознательного, РПК, никогда не потеряет полностью поддержку со стороны курдского народа, независимо от того, какие ужасные вещи они делают.

Итак, что мы в основном должны изменить это отношение между государством и курдами в Турции? Первым шагом могло бы быть честное, открытое извинение перед всеми курдами за все ужасные вещи, от которых они пострадали. За этими извинениями должно последовать правосудие, при котором преступников осудят за их настоящие преступления: уничтожение деревень, похищения, пытки и другие бесконечные преступления, которые они совершили. Без исцеления этих ран, мы всегда будем склонны к разрушению мирного процесса в Турции.

ДИПЛОМАТ

№ 28 (139) 17-23 Октября 2011

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ страница

Нечирван Барзани вновь станет премьером?

Как сообщает газета "Рудав", ДПК и ПСК намерены решить вопрос о возможной ротации премьер-министра и спикера парламента до конца этого месяца. При этом источник в ДПК, пожелавший остаться анонимным, сообщил Рудав "ДПК уже решила забрать пост премьер-министра."

Слухи о том, что ДПК намерена вновь назна-

чить премьер-министром нынешнего заместителя председателя партии Нечирвана Барзани (с соответствующей передачей ПСК поста спикера парламента), давно уже ходили в Курдистане, хотя сами представители ДПК не говорили об этом ничего определенного.

Согласно стратегическому соглашению между ДПК и ПСК от 2005 года, обе партии попеременно назначают премьер-министра и председателя парламента сроком на 2 года (что составляет половину срока парламентской легислатуры). Однако Нечирван Барзани по взаимному соглашению оставался премьером на протяжении двух двухлетних сроков (2005-2009). Он был смещен лидером ПСК Бархамом Салихом, при чем оставалась неясность, воспользуется ли спустя 2 года ДПК своим правом назначить премьера, или пойдет сделает ответный шаг в адрес ПСК, согласившись оставить Бархама Салиха на второй срок.

Правительство Турции беспомощно перед Курдской Рабочей партией: оппозиция

Правительство Турции беспомощно перед Курдской Рабочей партией (РКК) и инициатива полностью перешла в руки сепаратистской организации. Об этом, как сообщают турецкие СМИ, заявил лидер оппозиционной партии Националистического действия (ПНД) Девлет Бахчели.

"Ситуацию к такой черте подвела партия Справедливости и развития (АКП), которая перед курдами показала слабость турецкого государства. Они одни ответственны за это, так как своевременно не предприняли политических и правовых мер. В нынешнем разгуле курдского терроризма виновны ПСР и премьер-министр Эрдоган", -

подчеркнул он.

Между тем силы безопасности Турции провели 10 октября успешную операцию по ликвидации крупнейшей базы РКК в провинции Хаккари, сообщает газета Milliyet. В ходе авиаударов по базе и наземной операции на территории иракского Курдистана были уничтожены боевики РКК, а также боеприпасы, запасы продовольствия и медикаментов. Авиаудары по позициям РКК на территории Ирака возобновились после предпринятой вечером 17 августа атаки курдских боевиков на юго-востоке Турции, в ходе которой были убиты девять турецких военных. Это были первые удары Турции по северу Ирака более чем за год.

Конфликт Турции с РКК, требующей создания независимого курдского государства, продолжается более 25 лет, он унес более 40 тысяч жизней. РКК признана террористической организацией ООН и в Евросоюзе, куда Анкара добивается вступления в качестве полноправного члена.

Альянс Курдистана: флаг Курдистана – это иракский флаг

Пресс-секретарь Блока Альянс Курдистана Муайид Тайиб в заявлении для прессы указал, что флаг Курдистана - иракский флаг и он может быть поднят в любой части страны.

Тайиб выразил удивление в связи с решением иракского премьер-министра о спуске флагов Курдистана над официальными и школьными зданиями в районе Ханакин, подчеркнув, что такое поведение осложнит решение вопросов между Эрбилем и Багдадом.

Он подчеркнул, что вопрос об отделенных районах будет решен лишь путем осуществления статьи 140 иракских постоянных Конституции.

Киркуки: американский Истеблишмент за Курдов

С п и к е р
П а р л а м е н т а
Р е г и о н а л ь н о г о
К у р д и с т а н а
К а м а л
К и р к у к и
п о с л е
в о з в р а щ е н и я
и з
с в о е г о
в и з и т а
с
С Ш А
в о г л а в е
п а р л а м е н т с к о й
д е л е г а ц и и
п о
п р и г л а ш е н и ю
у н и в е р с и т е т а
Т е х а с а
д а л
п р е с с - к о н ф е р е н ц и ю
п о
и т о г а х
с в о е г о
в и з и т а .

Что характерно впервые на уровне одного из высших руководителей Регионального Курдистана открыта и предельно точно высказался о национальном курдском вопросе, Камал Киркуки особо подчеркнул, что во время своего визита в США он всем ясно дал понять, что курдская проблема существует во всех государствах таких как Турция, Иран, Сирия и в частности в Ираке.

Киркуки дал знать, что он Американцам сказал проблема не в РПК а не демократической системы этих стран, прежде чем Турция и Иран бомбят территорию регионального Курдистана, в результате которого страдают мирные жители и военным путем невозможно решить проблему курдов, РПК и ПСЖК, хотя это все одна проблема и её решение только возможно мирным и демократическим путём.

Спикер парламента отметил, что это его мнение нашло поддержку в американском Истеблишменте.

Так же Камаль Киркуки вооружился точными техническими данными о численности Курдов в Курдистане и во всём мире назвав её более 45 миллионов , географических и исторических данных Курдистана и т.п.

В Эрбиль вылетела делегация российских езидов

Вчера в Эрбиль вылетела делегация российских курдов-езидов из Москвы, Санкт-Петербурга, Ярославля и других городов. Этот визит был организован при содействии представительства КРГ в России. Перед отлетом была проведена встреча делегации с послом Ирака в России г-м Файиком Нерваи и представителем КРГ в России Хошави Бабаком.

Сегодня в 15-00 ожидается встреча делегации с президентом Курдистана Масудом Барзани. В программе визита посещение Лалеша и встреча с духовными лидерами курдов-езидов, в том числе с миром всех езидов Тахсин-бегом. В программе визита многочисленные встречи с официальными лицами и общественностью Иракского Курдистана.

Наш сайт будет подробно освещать этот визит.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

TAXIR SULEYMAN

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:
RAMİZ CƏBRAYILOV

SAKİT ÇIRAQLI

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın

mövqeyi ilə üstüstə düşməyə bilər.

www. Diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri, 40

Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnısan: Bakı 40 soqaq
S.Mehmandarov xanı 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.
Мехмандарова дом 25 кв-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Futbol+ Serviss" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadət namə : N.F.Ş 005004966
BUSB-un2 sayılı Sabunçu rayon filialı
VÖEN1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 4500